

ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2008 | ΤΕΥΧΟΣ 25°

Τριπτόλημος

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

*Kazachstania
hellenica*

Νέο είδος
Ασκομύκητα στον
αμπελώνα του
Γ.Π.Α.

Ένα μυστικό των
Οινουσσών...
Amanita ponderosa

- 1 Από τον Πρύτανη
Γ. Ζέρβας

- 2 Ένας χρόνος με τον νέο Τριπτόλεμο

- 3 *Amanita ponderosa*:
Ένα μυστικό των Οινουσσών

- 6 *Kazachstania hellenica*: Νέο είδος ασκομύκητα σε σταφύλια του αμπελώνα του Γ.Π.Α.

- 8 Νίκη Γουλιανδρή:
Αναγόρευση σε επίτημη διδάκτορα του Γ.Π.Α.

- 12 ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΗΑΙCΤΑ 2008
«Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στις Βιο-Γεω-Επιστήμες».

- 15 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS
Ένα βήμα προς την Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση

- 16 Τεκμηρίωση

- 17 Βιβλιοκριτική

- 20 Βιβλιοπαρουσίαση

- 21 Νέα του Πανεπιστημίου

Εκδότης: ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Ιερά Οδός 75, Τ.Κ. 11855, Αθήνα

Διευθυντής: Γεώργιος Ζέρβας
Καθηγητής Γ.Π.Α.

Συντακτική Επιτροπή:
Άνα Κούρτη
Επίκουρη Καθηγήτρια Γ.Π.Α.
Λεωνίδας Λουλιούδης
Αναπληρωτής Καθηγητής Γ.Π.Α.
Δημήτρης Μεντζαφός
Ομότιμος Καθηγητής Γ.Π.Α.
Δημήτρης Παναγιωτόπουλος
Ιστορικός,
Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Γ.Π.Α.

Γραμματεία Επιτροπής:
Ορέστης Καΐρης
ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού
Τμήμα Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων Γ.Π.Α.

Σχεδιασμός:
Άνα Κούρτη
Δημήτρης Παναγιωτόπουλος
Ελένη Καρακατσάνη

Επιμέλεια εκτύπωσης:
Εκδόσεις Νηρέας - Βασίλης Κατούφας

Διαδικτυακός τόπος Τριπτόλεμου www.aua.gr

Επιστολές στον Τριπτόλεμο
μπορείτε να στέλνετε στη διεύθυνση:
Ιερά Οδός 75, 11855, Βοτανικός

Ο «Τριπτόλεμος» είναι περιοδικό έκφρασης γνώμης της ακαδημαϊκής κοινότητας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών σε θέματα επιστήμης, παιδείας και πολιτισμού τα οποία, κατά την κρίση της Συντακτικής Επιτροπής, ενδιαφέρουν την κοινή γνώμη. Συνεπώς, ως προς την επιστημονική εγκυρότητα των δημοσιευόμενων κειμένων, την κύρια ευθύνη έχουν οι συγγραφείς τους.

Εκδίδεται σε 2.000 αντίτυπα και διανέμεται δωρεάν.

Σε περιπτώσεις αναδημοσίευσης παρακαλούμε να αναφέρεται ως πηγή η περιοδική έκδοση του Γ.Π.Α. «Τριπτόλεμος»

Το περιοδικό τυπώνεται σε ανακυκλώσιμο και μη χλωριωμένο χαρτί, ακίνδυνο για το περιβάλλον

Εξώφυλλο:

Παιώνια Μακεδονίας, από το βιβλίο
Παιώνιες της Ελλάδος της Νίκης Γουλιανδρή

Τα πρωτοφανή σε έκταση και ένταση γεγονότα που έζησε η χώρα τις τελευταίες ημέρες με βιαιότητες, καταστροφές, βανδαλισμούς κ.α. είναι απαράδεκτα και καταδικαστέα για μια ευνομούμενη κοινωνία και δημοκρατία και δεν δικαιολογούνται.

Η καθημερινή μας επαφή με τους φοιτητές δείχνει ανάγλυφα τον προβληματισμό και την αγωνία τους για το αβέβαιο μέλλον και την αγανάκτησή τους για τη διαφθορά, τη διαπλοκή, τα σκάνδαλα, την αναξιοκρατία, την ατιμωρησία των υπευθύνων κ.λπ. Όμως η πλειονότητα δεν επιδιέχεται σε τέτοιες ακραίες ενέργειες και συμπεριφορές ακόμα και όταν διαδηλώνει.

Επομένως τι φταίει και συνέβησαν τα όσα ζήσαμε τις τελευταίες ημέρες; Φταίει, κατά τη γνώμη μου, η απεριόριστη και αδικαιολόγητη ανοχή της Ελληνικής κοινωνίας, γενικότερα, στις παραβατικές συμπεριφορές μιας μικρής μειονότητας. Στη σημερινή Ελλάδα δυστυχώς όλα επιτρέπονται. Υπάρχει ανοχή της βίας και επιβράβευση κάθε διεκδίκησης, ανεξαρτήτως αιτήματος, τρόπου και μέσου αγώνα. Μάλιστα, όσο πιο καταστροφικό είναι το αποτέλεσμα, τόσο πιο ηρωικό θεωρείται. Μαζικά μέσα ενημέρωσης, μερίδα γονέων, δασκάλων και καθηγητών επιβραβεύουν άκριτα τις καταλήψεις σχολείων και πανεπιστημίων χωρίς να ενοχλούνται από τις καταστροφές, όταν και όπου συμβαίνουν. Όλοι ασκούν κριτική και απορρίπτουν, χωρίς όμως να προτείνουν. Προβάλλεται η πολυτελής ζωή, η κακή είδηση, η αρνητικότητα της κοινωνίας και πολύ σπάνια, αν όχι ποτέ, οι αξίες, η διαφύλαξη των θεσμών ή θετικά γεγονότα και επιτεύγματα. Προβάλλεται, για παράδειγμα, με ευκολία και περισσή ανευθυνότητα ότι το ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο δεν παράγει γνώση με την έρευνα και δεν μεταδίδει γνώση με τη διδασκαλία, όταν ένα αξιόλογο ποσοστό αποφοίτων μας διαπρέπει, στην κυριολεξία, στις μεταπτυχιακές του σπουδές στο εξωτερικό και μετέπειτα, γιατί έχει αποκτήσει πολύ καλές βάσεις κατά τις προπτυχιακές του σπουδές στην Ελλάδα. Είναι δε περισσότερο από βέβαιο ότι το αποτέλεσμα θα ήταν σημαντικά καλύτερο αν η κοινωνία μας δεν ανεχόταν τα εκφυλιστικά φαινόμενα που παρατηρούνται τις τελευταίες δεκαετίες, εντός και εκτός πανεπιστημίων και αν οι νέοι δεν εισέπρατταν όλη αυτή την κατάσταση ως αναξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και των θεσμών.

Αν οι πολιτικοί μας είχαν τόλημη και αναπτυγμένο το αίσθημα της «ευθύνης» θα συνεργάζονταν για να αποφασίσουν τι παιδεία θέλει η χώρα και πως θα βγει από το αδιέξοδο και την κρίση που την μαστίζει, ώστε να υπάρξει προοπτική και ελπίδα για το μέλλον. Άντ' αυτού βιώσαμε μια αξιοθρήνητη κατάσταση με τις δηλώσεις πολιτικών ηγετών να επιχειρούν ο καθένας να προσπορίσει οφέλη για το κόμμα του στηριζόμενος στις δημοσκοπήσεις, αγνοώντας παντελώς το Εθνικό Συμφέρον.

Στα πανεπιστήμια, παρακολουθώντας τα όσα συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια, είχαμε προβλέψει τι θα επακολουθούσε και ποια θα ήταν η κατάληξη της ανοχής στη βία. Δυστυχώς επαληθευθήκαμε. Αντί επιλόγου παραθέτω τη ρήση του Ισοκράτη, που αν και διατυπώθηκε αιώνες πριν, είναι ιδιαίτερα επίκαιρη: «*Η Δημοκρατία μας αυτοκαταστρέφεται διότι κατεχράσθη το δικαίωμα της Ελευθερίας και της ισότητας, διότι έμαθε τους πολίτες να θεωρούν την αυθάδεια ως δικαίωμα, την παρανομία ως ελευθερία, την αναίδεια του λόγου ως ισότητα και την αναρχία ως ευδαιμονία.*»

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΡΒΑΣ
ΠΡΥΤΑΝΗΣ

Η Ελληνική κοινωνία τις τελευταίες ημέρες συγκλονίστηκε από τον αποτρόπαιο και άδικο χαμό του μαθητή Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου γιατί η ζωή αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου. Στα δημοκρατικά δικαιώματα του κάθε πολίτη περιλαμβάνεται η διαφωνία, η διαμαρτυρία, η διαδήλωση, η απεργία, μέχρι του σημείου όμως που δεν παραβιάζονται οι ελευθερίες και τα δικαιώματα των άλλων.

Ένας χρόνος με τον νέο Τριπτόλημο

Ξεκινήσαμε τον «Τριπτόλημο» τον Μάιο του 1994. Τα πρώτα τεύχη στηρίζονταν στο κέφι της συντακτικής επιτροπής και στην άγνοιά της. Άρθρα που με δυσκολία μαζεύαμε από το επιστημονικό προσωπικό του Πανεπιστημίου μας και λεπτομερή νέα του Ιδρύματος που περιείχαν στοιχεία όχι πάντα ενδιαφέροντα. Συχνά τα τεύχη περιελάμβαναν τις ομιλίες που εκφωνούνταν κατά τις εθνικές εορτές. Αναγκαστήκαμε να απορρίψουμε ποιήματα και άρθρα εντελώς ειδικού ενδιαφέροντος, τα οποία πιστεύαμε ότι δεν ταιριάζουν σε ένα περιοδικό που δεν είναι ούτε λογοτεχνικό ούτε ερευνητικό. Παρά τις δυσκολίες και την άγνοιά μας ο Τριπτόλημος έγινε τελικά αποδεκτός.

Με τον καιρό διαπιστώσαμε ότι τα μεγάλα άρθρα που χαρακτήριζαν την πρώτη περίοδο του περιοδικού δεν είναι πάντοτε ενδιαφέροντα, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τα λεπτομερή νέα του Πανεπιστημίου. Εξ' άλλου το περιοδικό των τεσσάρων τυπογραφικών στοίχιζε πολύ σε καιρούς χαλεπούς. Για όλους αυτούς τους λόγους ο Τριπτόλημος δεν κυκλοφορούσε σε τακτά χρονικά διαστή-

ματα, κάποτε μια φορά τον χρόνο. Σκεφτήκαμε ότι όλα αυτά πρέπει ν' αλλιάξουν. Μια πρώτη αλλαγή ήταν η ανανέωση της Συντακτικής Επιτροπής, η οποία αποφάσισε να δεχόμαστε μικρά άρθρα το πολύ 1000 λέξεων, τα νέα του Πανεπιστημίου να περιλαμβάνουν μόνο ορισμένα γεγονότα γενικού ενδιαφέροντος, να γίνεται βιβλιοκρισία αλλιά και βιβλιοπαρουσίαση συγγραμμάτων συναδέλφων και τέλος το περιοδικό μας να γίνει τριμηνιαίο. Τα τρία τεύχη του νέου Τριπτόλημου, λοιπόν, που ήδη κυκλοφορήσαν περιλαμβάνουν πολύ λιγότερες σελίδες, γύρω στις 20, ενώ καταφέραμε μέχρι στιγμής να είναι τριμηνιαίο και, παράλληλα, να βελτιωθεί η αισθητική του παρουσίαση. Σκοπεύουμε να συνεχίσουμε αυτή την προσπάθεια αλλιά χρειάζομαστε τη συμπαράσταση των συναδέλφων τους οποίους και παρακαλούμε να μας βοηθήσουν στέλνοντάς μας άρθρα προς δημοσίευση, αλλιά και διατυπώνοντας κριτική για την έκδοση.

Η συντακτική επιτροπή

Amanita ponderosa: Ένα μυστικό των Οινουσσών

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΟΥ
ΒΟΗΘΟΣ
ΤΜ. ΓΕΩΠΟΝΙΚΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ Γ.Π.Α.

Τον Απρίλιο του 2006 γνωρίστηκα με τον οινουσιώτη πολιτικό μηχανικό Μιχάλη Ποντικό ο οποίος μου ανέφερε ότι στις Οινούσσες μαζεύουν ένα εξαιρετικό εδώδιμο, υπόγειο, μανιτάρι. Μου είπε ότι το ονομάζουν μαρταμανίτη διότι εμφανίζεται το Μάρτιο αηλιά και πατάτα διότι είναι υπόγειο. Τον παρακάλεσα να φέρει ένα δείγμα αφού ήταν ακόμη εποχή συλλογής.

Πράγματι σε μια εβδομάδα περίπου έφερε σε μια σακούλα θραύσματα, δυστυχώς, ενός είδους μανιταριού ογκώδους και συμπαγούς. Η μικροσκοπική εξέταση έδειξε ότι επρόκειτο για ένα είδος του γένους *Amanita*. Εξαιτίας της κατάστασης του δείγματος όμως δεν υπήρχαν ενδείξεις

δακτυλίου ή σάκου (volva), χαρακτηριστικών μορφολογικών γνωρισμάτων του γένους. Το χρώμα του επίσης είχε αλλοιωθεί από τα χρώματα. Η οσμή του ήταν αλευρώδης και η γεύση ουδέτερη. Μέσα στη σακούλα υπήρχε και ένα μικρό, κλειστό καρπόσωμα που σε επιμήκη τομή έδειξε την τυπική εικόνα ενός αμανίτη σε στάδιο «αυγού».

Το ογκώδες και συμπαγές καρπόσωμα, η υπόγεια ανάπτυξη και τα μικροσκοπικά χαρακτηριστικά με οδήγησαν στο είδος *Amanita ponderosa* (αμανίτης ο βαρύς) (Galli 2001). Έλειπαν (λόγω της κατάστασης των δειγμάτων) ορισμένα μακροσκοπικά χαρακτηριστικά (μορφή volva και

α

Εντοπισμός του μαρταμανίτη: α) ανασκλώνοντας το έδαφος εμφανίζεται το μανιτάρι πλήρως ανοικτό. β) δύο πλήρως ανοικτά μανιτάρια και ένα σε στάδιο αβγού.

β

δακτυλίου, χρώμα), το είδος του βιότοπου και του φυτού-συμβιώτη (ο φίλος δεν μπορούσε να με διαφωτίσει).

Ο βασιδιομύκητας αυτός περιγράφηκε πρώτη φορά από τους Malençon & Heim (1942) με βάση δείγματα που προέρχονταν από την ατλαντική ακτή του Μαρόκου (σε *Quercus suber*) και την Πορτογαλία (σε *Pinus* sp.). Αργότερα καταγράφηκε σε περιοχές της Ισπανίας (συλλέγεται και εμπορεύεται με το κοινό όνομα gurumello) και πιο πρόσφατα στη Σαρδηνία (Curreli 1994). Πρόκειται για είδος της ομάδας (section) *Amidella* του γένους *Amanita*. Η καταγραφή του *A. ponderosa* στην Ελλάδα για πρώτη φορά παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Έτσι κανόνισα ένα ταξίδι στις Οινούσσες για την επόμενη άνοιξη (καθώς είχε ήδη λήξει η περίοδος εμφάνισης του μαρταμανίτη) ώστε να παρατηρήσω το είδος αυτό *in situ* και να συλλέξω δείγματα ακέραια.

Οι Οινούσσες (ή Αιγνούσσες) είναι έξι νησίδες ανατολικά της βόρειας Χίου, μεταξύ Χίου και τουρκικών παραλίων. Κατοικείται η μεγαλύτερη, η Οινούσσα (ή Αιγνούσσα), με έκταση περίπου 14 τ.χ. και υψόμετρο που δεν ξεπερνά τα 180 μέτρα. Ανέπτυξε σπουδαία ναυτιλία και εμπόριο

και γνώρισε μεγάλη οικονομική ανάπτυξη που αντικατοπτρίζεται στα νεοκλασικά σπίτια του ομώνυμου χωριού.

Επισκέφθηκα την Οινούσσα στο διάστημα 19-21 Απριλίου 2007. Το νησί καλύπτεται από θαμνώδη βλάστηση στην οποία επικρατούν συντριπτικά φυτά *Cistus creticus* και *C. salviifolius* (αγκίσσαροι στην τοπική γλώσσα), πιθανότατα ως αποτέλεσμα εσκεμμένων πυρκαγιών από τους κτηνοτρόφους. Τα είδη *Cistus* αναπτύσσουν εκτομυκόρριζες με τα περισσότερα είδη μυκήτων από κάθε άλλο φυτό και αυτό έλυσε το ερώτημα ως προς τη συμβιωτική σχέση του *A. ponderosa*. Η δενδρώδης βλάστηση είναι ανύπαρκτη (μικρές συστάδες πεύκνης και ευκαλύπτου γύρω από το χωριό δεν είναι ιθαγενείς).

Με την πρόθυμη βοήθεια ντόπιων γυναικών αναζητήσαμε τα μανιτάρια. Το έδαφος ήταν ήδη ξερό και σκληρό. Τα μανιτάρια εντοπίζονταν από το ανασκωμένο και σκασμένο έδαφος, καθώς ανοίγουν υπογείως και το ανασκώνουν χωρίς όμως να ξεπροβάλλουν. Οι συλλέκτες προτιμούν μανιτάρια που είναι ακόμη στο στάδιο του αβγού αλλά ο εντοπισμός τους είναι δυσκολότερος και απαιτεί μεγαλύτερη προσοχή.

Τα χαρακτηριστικά των δειγμάτων που συνέλλεξα ταίριαζαν με τις βιβλιογραφικές περιγραφές και επιβεβαίωσαν την αρχική ταυτοποίηση.

Περιγραφή δειγμάτων:

Πίλλος αρχικά ημισφαιρικός, αργότερα κυρτός και τελικά επιπεδόκυρτος, διαμέτρου μέχρι 10 cm, με περίμετρο στραμμένη προς το στύπο και ελαφρώς γραμμωτή, χρώματος αρχικά υπόλευκου, αργότερα κρεμορόδινου έως υποκαστανοκόκκινου τελικά, με μεγάλα μεμβρανώδη-δερματώδη τμήματα του καθολικού πέπλου στην επιφάνειά του. Ελάσματα σχετικά αραιά (7/cm στο μισό της ακτίνας του πύλου), ελεύθερα, αρχικά υπόλευκα, αργότερα με ροδίνη χροιά, έως ροδινοκαστανά στην ωριμότητα, με ενδιάμεσα ελασματίδια (lamellules) στην περίμετρο του πύλου. Στύπος κυλινδρικός μέχρι 8,5 X 3,5 cm, στη βάση βοηβώδης (έως 4 cm διάμετρος). Δακτύλιος λεπτοφυής και πρόσκαιρος, εξαφανίζεται πολύ νωρίς αφήνοντας ένα ανεπαίσθητο ίχνος στο στύπο. Σάκος ευρύς, μεμβρανώδης και ανθεκτικός. Σπόρια ελλειψοειδή 9-12 (-13) X 6-7,5 (-8) μm, αμυλώδη. Υφές καθολικού πέπλου (που απομένει στην επιφάνεια του πύλου σαν ένα μεγάλο κάλυμμα ή σε

Το πρώτο δείγμα από θραύσματα (11-4-06) το οποίο ταυτοποιήθηκε ως *Amanita ponderosa*. Κάτω στη μέση επιμήκης τομή ενός μανιταριού σε στάδιο «αβγού».

μεγάλα κομμάτια) από επιμήκη στοικεία με ακανόνιστες διογκώσεις και αποιεοειδείς και σφαιρικές απολήξεις των υφών.

Σύμφωνα με τους Daza et al. (2003) το *Amanita ponderosa* είναι υπομεσογειακό είδος το οποίο αρέσκεται σε εδάφη όξινα, φτωχά σε άζωτο και οργανική ουσία, πετρώδη και γρανιτικής προέλευσης. Η παρουσία αυτού του είδους στις Οινούσσες αποτελεί το ανατολικότερο μέχρι σήμερα όριο εξάπλωσης στη μεσογειακή ήλεκνη. Από τη συζήτηση με τους ντόπιους πληροφορήθηκαν ότι το μανιτάρι αυτό συλλέγεται από πολλές δεκαετίες και μάλιστα σε δύσκολες περιόδους αποτελούσε πολύτιμη πηγή τροφής. Στην ταβέρνα του Αντώνη Ταουσάνη όπου μας ετοίμασαν το βράδυ μαρταμανίτες διαπίστωσα ότι η γεύση και το άρωμά τους είναι παρόμοια με αυτή του *A. ovoidea* αν και η σάρκα κάπως πιο συνεκτική.

Είναι πραγματικά αξιοπερίεργο πώς ένα μανιτάρι που συλλέγεται για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα (προφανώς πολύ πριν περιγραφεί από τους Malençon & Heim) δεν αναφέρεται ούτε

από τον Δ. Κητεμλίδη στο βιβλίο του (1993) αν και είχε επισκεφθεί τη γειτονική Χίο και αναφέρει λαϊκές ονομασίες μανιταριών από εκεί.

Άλλα είδη που συλλέχθηκαν και αναγνωρίστηκαν κατά την επίσκεψη ήταν τα: *Inonotus tamaricis* πάνω σε αρμυρίκια, *Pisolithus arhizus* και *Agaricus* sp.

Ευχαριστίες: θα ήθελα να ευχαριστήσω τον φίλο Μιχάλη Ποντικό όχι μόνο γιατί υπήρξε η αφορμή να καταγραφεί για πρώτη φορά στη μυκοχλωρίδα της Ελλάδας αυτό το είδος μανιταριού αλλά και για τη φιλοξενία του κατά την επίσκεψή μου στην Οινούσσα. Ακόμη ευχαριστώ τις κυρίες Πωλίνα Μπουλαζέρη και Κατερίνα Ταουσάνη που με βοήθησαν στη συλλογή δειγμάτων. Και τέλος τον φίλο και γνωστό μελετητή των μανιταριών Γ. Κωνσταντινίδη (τον οποίο είχα ενημερώσει για την καταγραφή του *A. ponderosa* και ο οποίος έλαβε το 2007 δείγματα επίσης μαρταμανίτη για αναγνώριση από την κ. Σ. Τσελέκου-Μπαρούνη) ο οποίος μου έστειλε το ποίημα που παραθέτω, ένδειξη της αγάπης των οινουσιωτών γι' αυτό το μανιτάρι.

Ο ΜΑΡΤΑΜΑΝΙΤΗΣ

Συμπολίτες πλεῖστοι ὄσοι κάθεστε εἰς τὴν Αἰγυῖον, τυχεροὺς ὑπὲρ τὸ δέον· νὰ σὰς πῶ θὰ ἤμποροῦσα, ἐπειδὴ τοῦτο τὸν μῆνα φιλοῦμαι μου συμπολίτες, θρᾶξουν τὰ θουὰ μας ὅλα ἀπὸ τοὺς μαρταμανίτες.

Ξεκινᾷς ἀφοῦ στὸ χέρι θὰ κρατᾷς τὸ καλάθκι, καὶ πρωτὸν ἀκόμα φτάσεις πᾶν' ἀπὸ τὸ «ἐροντάκι», δηλαδὴ δὲν θ' ἄχης κᾶμει πατουῖα πού λέν' ἀκόμα καὶ πολλοὺς μαρταμανίτες θὰ ξεσκᾶψης ἀπ' τὸ χῶμα.

Δὲν χρειάζεται νὰ ἔχης εἰδικότητα μεγάλη! μὰ νὰ ζέρης ποῦ θὰ σκᾶψης φερ' εἰπεῖν εἰς τὸ «Μπιλάλι» κι' ὅταν παραλλήλως ἔχεις καὶ ὑπομονὴ πολλή, τὸ καλάθι τὸ γεμίζεις μόνον ἀπὸ τὴν «Ἐψηλὴ».

Ἔνας εἶχε τὴ πρωτεῖα νὰ τοὺς θρᾶσκη μάνι-μάνι: ὁ Νικόλας ὁ Πατέρας, ποῦ κοινῶς τὸν λέμε «Κάννη». Ἄλλ' αὐτὸν ποῦ ἐφοδῆθη πῶς πολὺ ὁ ἀμανιτῆς, ἦταν ὁ Κώστας ὁ Κεφάλας ἢ κοινῶς ὁ «Λαζαρίτης».

Ποῖος θὰ πῆ πῶς δὲν τ' ἄρεσούν τέτοιου εἴδους μεζεδάκια; ἢ τηγανιτοὺς τοὺς κᾶμεις ἢ γιγχνὶ μὲ κρεμμυδάκια; Θεέ μου σπᾶσε μὲ μανία τὰ Αἰγυῖοναῖτικα τοιαῖα, γιὰτὶ μόνον ποῦ τὸ γράψω μοῦ ἐπέσανε τὰ σῶλια.

Ἐν πλὴν πρὸς Μπουένος Ἄγρες
τῆ 21ῃ Φεβρουαρίου 1965

ΘΕΟΔ. Γ. ΛΑΪΜΟΣ (Κουρτουκέρης)
Πλοίαρχος ΣΣ «Θεόδωρος Λαΐμός»

«ΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΑΙ». 1 Απριλίου 1965.

Ποίημα του καπετάνιου Θ.Γ. Λαιμού για τον μαρταμανίτη που δημοσιεύθηκε 1/4/65 στην εφημερίδα «ΑΙ ΟΙΝΟΥΣΣΑΙ» και περιέχεται στο βιβλίο της Σ. Τσελέκου-Μπαρούνη (2005).

Τυπική άποψη του τοπίου της Οινούσσας και βιότοπου του *Amanita ponderosa*.

Βιβλιογραφικές αναφορές:

Curreli, S. 1994. Amanite rare in Sardegna: *Amanita heterocroma* S. Curreli nom. nov. e *Amanita ponderosa* Malençon & Heim. Micol. Ital. 3: 61-65.

Daza, A., Moreno, G., Santamaria, C., Romero De La Osa, L., Bernedo, M. & Manjin J.L. 2003. *Amanita ponderosa* "gurumelo", un hongo a estudiar por su interes gastronomico-silvicola en Andalousia. Bol. Soc. Micol. Madrid 27, 91-99.

Galli, R. 2001. Le Amanite. P.p. 216, Edinatura, Milano.

Κητεμλίδης, Δ.Θ. 1993. "Τα ελληνικά μανιτάρια και οι λαϊκές ονομασίες τους, λαογραφική μυκολογία" 182 σελίδες, εκδόσεις Ψύχαλου.

Malençon, G. & Heim, R. 1942. Notes critiques sur quelques hymenomycetes d' Europe et d' Afrique du Nord. I. Les amanites blanches meridionales. Bull. Soc. Mycol. France 58: 14-34.

Τσελέκου-Μπαρούνη, Σ. 2005. Τα παλιά επαγγέλματα και τα μαγαζιά της Αιγυῖουσσας Χίου. Εκδόσεις Πάλλο.

Kazachstania hellenica

ΕΝΑ ΝΕΟ ΕΙΔΟΣ ΑΣΚΟΜΥΚΗΤΑ ΒΡΕΘΗΚΕ ΣΕ ΣΤΑΦΥΛΙΑ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΟΥ ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

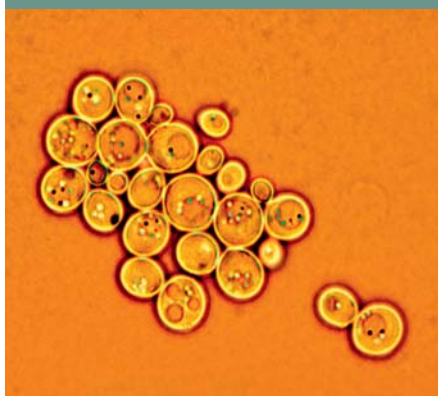
ΓΕΩΡΓΙΟΣ-ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΥΧΑΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΑΣΠΑΣΙΑ ΝΗΣΙΩΤΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΩΡ Γ.Π.Α.

ΤΜ. ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ &
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ Γ.Π.Α.

Ο ασκομύκητας, *Kazachstania hellenica*.

Η ανακάλυψη νέων ειδών συμβάλλει σημαντικά στην πληρέστερη κατανόηση των οικοσυστημάτων και των μηχανισμών που ρυθμίζουν τη λειτουργία τους. Οι ράγες και το γλεύκος των σταφυλιών αποτελούν ένα ιδιαίτερο οικοσύστημα, η δομή του οποίου καθορίζεται από διάφορους γεωχημικούς και βιολογικούς παράγοντες. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται η ποικιλία της αμπέλου, η γεωγραφική θέση του αμπελώνα, οι κλιματικές συνθήκες, η εφαρμογή φυτοφαρμάκων και η προσβολή από το μύκητα *Botrytis cinerea*. Η ετερογένεια των ζυμών που διαμορφώνεται διαδραματίζει πρωταρχικό ρόλο τόσο στην παραγωγική διαδικασία όσο και στην ποιότητα-ασφάλεια των οίνων. Διάφορα είδη ζυμών παράγουν σημαντικούς μεταβολίτες, όπως αιθανόλη, εστέρες, γλυκερόλη, οργανικά οξέα και ανώτερες αλκοόλες, οι οποίοι βελτιώνουν τα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά του οίνου. Ταυτόχρονα, ο μεταβολισμός κάποιων ειδών μπορεί να υποβαθμίσει την ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος μέσω της παραγωγής υδρόθειου, οξικού οξέος, διάφορων εστέρων και ηπιτικών φαινολών.

Πολλά σημαντικά είδη ζυμών βρίσκονται πάνω στις ράγες των σταφυλιών, συμπεριλαμβανομένων των *Hanseniaspora*, *Candida*, *Metschnikowia*, *Issatchenkia*, *Rhodotorula* και *Pichia* spp. Κατά την έκθλιψη των σταφυλιών, η αυτόχθονη φυσική χλωρίδα μεταφέρεται στον σταφυλοχυμό και εμπλουτίζεται περαιτέρω με τις ενδογενείς ζύμες του οινοποιείου. Όπως συμβαίνει και στην περίπτωση των σταφυλιών, κατά τα πρώτα στάδια της αλκοολικής ζύμωσης υπερισχύουν τα μη-

Saccharomyces είδη. Καθώς η ζύμωση εξελίσσεται τα είδη αυτά παρεμποδίζονται από την αυξανόμενη συγκέντρωση αιθανόλης, επιτρέποντας σε στελέχη του *S. cerevisiae* να υπερισχύσουν και να ολοκληρώσουν τη διαδικασία. Η κατανομή των ζυμών κατά την παλαίωση ή την αποθήκευση των οίνων είναι διαφορετική από αυτήν που παρατηρείται πριν ή κατά τη διάρκεια της αλκοολικής ζύμωσης. Στο αποζυμώσιμο προϊόν, δυο ομάδες ζυμών συνήθως απαντώνται: οξειδωτικά αναπνευστόμενα είδη των γενών *Candida*, *Pichia*, *Hansenula* και *Saccharomyces*, γνωστά και ως ζύμες επιφανείας ή άνθησης και είδη του γένους *Brettanomyces* /*Dekkera* που μπορούν να αναπτύσσονται κάτω από συνθήκες χαμηλού δυναμικού οξειδοαναγωγής.

Μεθοδολογίες για την ταχεία απομόνωση των ζυμών, του γενετικού τους υλικού και την ταυτοποίησή τους διευκολύνουν σημαντικά στην αποσαφήνιση του ρόλου της ζυμοχλωρίδας στην ποιότητα του οίνου. Για την επίτευξη του στόχου αυτού σύγχρονες και αναπτυσσόμενες μοριακές τεχνικές αποτελούν ισχυρά εργαλεία στην αντιμετώπιση των εμποδίων που συνδέονται με τον χαρακτηρισμό και την καλλιέργεια των ζυμών.

Η Ελλάδα έχει μακρά ιστορία στην καλλιέργεια της αμπέλου και στην παραγωγή οίνου. Ωστόσο, η αυτόχθονη μικροβιακή χλωρίδα έχει ερευνηθεί ελάχιστα μέχρι σήμερα. Με την εφαρμογή έμμεσων και άμεσων μοριακών μεθόδων ταυτοποίησης για την καταγραφή της ενδογενούς ζυμοχλωρίδας γλυκών από Ελληνικούς αμπελώνες ένα νέο είδος ασκομύκητα

απομονώθηκε από την αλκοολική ζύμωση βοτρυωμένων γλειυκών από τον αμπελώνα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η φυλογενετική ανάλυση διαφορετικών ακολουθιών ριβοσωμικού DNA, η ανάλυση καρυότυπου και η μελέτη των μορφολογικών και φυσιολογικών χαρακτηριστικών έδειξαν ότι η ζύμη αυτή αντιπροσωπεύει ένα ξεχωριστό είδος του γένους *Kazachstania*, στην οποία δόθηκε το όνομα *Kazachstania hellenica* sp. nov.

Το γένος *Kazachstania*, της οικογένειας *Saccharomycetaceae*, περιγράφηκε το 1971 βάσει του μοναδικού μέχρι τότε γνωστού είδους *K. viticola* από ζυμούμενα σταφύλια στο Καζακστάν. Έκτοτε, διαφορετικά είδη απομονώθηκαν, κυρίως από ιστούς διαφόρων φυτών, όμως ποτέ από το αμπέλι ή από ζυμούμενα γλειύκη. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι φυτικοί ιστοί σε αποσύνθεση αποτελούν φυσικό ενδιαίτημα για πολλά *Kazachstania* spp. και κατά ακολουθία το *K. hellenica* ανευρέθηκε αποκλειστικά σε βοτρυωμένα σταφύλια. Είναι πιθανό πληθυσμοί του να ελλοχεύουν στα προσβεβλημένα σταφύλια συνεισφέροντας στην αποσύνθεση της φυτικής βιομάζας. Αν και το συγκεκριμένο είδος δεν ανευρέθηκε στην αρχή της αλκοολικής ζύμωσης, οι δυναμικές περιβαλλοντικές συνθήκες, όπως η συσσώρευση αιθανόλης στα τελευταία στάδια της αλκοολικής ζύμωσης μπορεί να εξασφαλίσουν επιλογή προς την κατεύθυνση του *K. hellenica*.

Η αναγνώριση του γένους *Kazachstania* από το φαινότυπο δεν είναι δυνατή εξαιτίας της έλλειψης χαρακτηριστικής ενδοειδικής

μορφολογικής ταυτότητας. Συνεπώς, οι χαρακτηριστικές αποκρίσεις στις πρότυπες δοκιμές που χρησιμοποιούνται στην ταξινομική των ζυμών δεν διαχωρίζουν τα *Kazachstania* spp. από άλλα είδη του συμπλέγματος *Saccharomyces*. Είναι πιθανόν, λοιπόν, η παρουσία και ο ρόλος του γένους σε αλκοολικές ζυμώσεις να έχει υποτιμηθεί.

Η σχετική ερευνητική εργασία δημοσιεύθηκε πρόσφατα στο επίσημο περιοδικό συστηματικής και ταξινομικής των μικροοργανισμών «*International Journal of Systematic and Evolutionary Microbiology*» (Nisiotou & Nychas 2008). Αξίζει να σημειωθεί ότι το νέο είδος είναι πλήρως προσαρμοσμένο στο περιβάλλον του κρασιού, γεγονός που το καθιστά κυρίαρχο σε αλκοολικές ζυμώσεις. Η ζύμη παρουσιάζει ανθεκτικότητα σε υψηλές συγκεντρώσεις αιθανόλης και σακχάρων και βρίσκεται σε ανταγωνιστικούς πληθυσμούς στα ενδιάμεσα και τελικά στάδια της ζύμωσης. Διαθέτει ικανότητα παραγωγής αιθανόλης σε συγκέντρωση 11,5 % vol. και διατηρεί τη ζυμωτική της ικανότητα σε ένα μεγάλο εύρος θερμοκρασιών.

Το *K. hellenica* έρχεται να προστεθεί στην λίστα των 700 περίπου διαφορετικών ειδών ζυμών που έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα παγκοσμίως, εκ των οποίων μόλις δύο είδη έχουν απομονωθεί για πρώτη φορά από ενδιαιτήματα του Ελληνικού χώρου. Η περιγραφή των αγνοούμενων ταξινομικών μονάδων θα συμβάλει στην κατανόηση της ειδογένεσης και της εξέλιξης των ζυμών, ενώ η ολοκληρωμένη αποτύπωση της βιοποικιλότητας αποτελεί

την βάση για την κατανόηση της σύνθετης μικροβιακής οικολογίας των τροφίμων. Η αποκάλυψη της φυσιογνωμίας της Ελληνικής ζυμοχλωρίδας θα συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης εικόνας της μικροβιακής κοινότητας του αμπελο-οινικού οικοσυστήματος. Η γνώση αυτή μπορεί να αξιοποιηθεί από την βιομηχανία για την προσαρμογή των χημικών προσθέτων ανάλογα με την υγιεινή κατάσταση των σταφυλιών και τον καλύτερο έλεγχο της προσθήκης εναρκτηριών καλλιέργειών σε σχέση με την ενδογενή ζυμοχλωρίδα.

Η αυτόχθονη μικροβιακή χλωρίδα αποτελεί μέρος του εθνικού μας πλούτου. Η προστασία της συμβάλει στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και κατά συνέπεια στη φυσιογνωμία του τοπίου. Η μελέτη και αξιοποίηση της βιοποικιλότητας έχει άμεση ωφέλεια στην αιεφόρο ανάπτυξη και την εθνική μας οικονομία. Για το σκοπό αυτό απαιτείται μια συστηματική προσπάθεια ώστε να καταγραφούν και να προστατευθούν οι πληθυσμοί των μικροοργανισμών σε κάθε οικοσύστημα. Η μικροβιακή βιοποικιλότητα δεν έχει μελετηθεί αρκετά και υπάρχουν ακόμη περιθώρια έρευνας για την καταγραφή νέων ειδών που μπορεί να αποτελέσουν την εθνική μας κληρονομιά.

Ευχαριστίες: Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στον Καθηγητή Πολυδεύκη Χατζόπουλο για την αμέριστη συμπαράσταση και την παραχώρηση του εργαστηριακού του εξοπλισμού.

Νίκη Γουλανδρή

*Επίτιμη Διδάκτορας
Γ. Π. Α.*

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΤΜ. ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ Γ.Π.Α.

*Αποσπάσματα από την προσφώνησή του
κατά την τελετή αναγόρευσης της κ. Ν. Γουλανδρή
σε επίτιμη Διδάκτορα του Γ.Π.Α.*

Η προσωπικότητα, την οποία σήμερα υποδεχόμαστε με ιδιαίτερη χαρά στη χορεία των Επίτιμων Διδασκόντων του Γ.Π.Α., είναι από τις ελάχιστες στο διεθνές στερέωμα που συνέλαβαν πολύ νωρίς τη θεμελιώδη σημασία της εκπαίδευσης στην οικοδόμηση περιβαλλοντικής συνείδησης στους πολίτες μέσω της γνωριμίας και της καλλιέργειας της αγάπης προς τον θαυμαστό κόσμο που μας περιβάλλει και δημιούργησαν με τρόπο υποδειγματικό την εστία και τις υποδομές για την ανάπτυξή της στη χώρα μας. [...] Το 1964, δύο μόλις χρόνια μετά την πρώτη έκδοση του πολύκροτου βιβλίου της Rachel Carson «*Silent Spring*», το οποίο κατά πολλούς θεωρείται το ορόσημο έναρξης του παγκόσμιου οικολογικού κινήματος και πολύ νωρίτερα από την ίδρυση της λεγόμενης «Λέσχης της Ρώμης», ο Άγγελος και η Νίκη Γουλανδρή ιδρύουν το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας στο εξαιρετικό κάλλους οίκημα της οδού Λεβίδου στην

Κηφισιά δημιουργώντας μια από τις μεγαλύτερες επενδύσεις για το φυσικό περιβάλλον και τον πολιτισμό.

Γόνος της εκλεκτής οικογένειας Μπόβου από την Κεφαλονιά, η Κα Γουλανδρή γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε Πολιτικές και Οικονομικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο της Φρανκφούρτης στην Πολιτειολογία και Φιλοσοφία υπό την καθοδήγηση των διασήμων φιλοσόφων Horkheimer και Adorno. Οι έντονες καλλιτεχνικές και φυσιογνωστικές της ανησυχίες την ώθησαν και σε ειδικές σπουδές βοτανικής, βοτανικής ζωγραφικής και προστασίας περιβάλλοντος στο Εδιμβούργο.

Είναι πραγματικά αξιοθαύμαστο ότι η Κα Νίκη Γουλανδρή δεν επαναπαύθηκε σε αυτό το τεράστιο έργο. Το ανήσυχο πνεύμα της και η αγάπη της για το φυσικό περιβάλλον της έδωσαν φτερά για επέκταση των δραστηριοτήτων του Μουσείου. Αξιο-

ποιώντας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο κοινοτικά κονδύλια, κρατικές χρηματοδοτήσεις και δωρεές προχώρησε το 1991 στην ίδρυση του Ελληνικού Κέντρου Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) που εδρεύει στο Αγρόκτημα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στη Θέρμη. Ο ιδρυτικός σκοπός του Κέντρου, δηλ. η προώθηση της αειφορικής διαχείρισης των ανανεώσιμων φυσικών πόρων στην Ελλάδα και σε άλλες περιοχές της Μεσογείου και της Ευρώπης, εκπληρώνεται κατά τον καλύτερο τρόπο υπό την προεδρία της. Το ΕΚΒΥ, το οποίο στηρίζεται στην τεχνογνωσία και την εμπειρία γνωστών Καθηγητών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, συμμετέχει στη διαχείριση φυσικών περιοχών, εκτελεί εφαρμοσμένη έρευνα και ειδικά έργα με διεθνείς συνεργασίες, παρέχει συμβουλές, εκτελεί προγράμματα κατάρτισης και προετοιμάζει εκπαιδευτικό υλικό.

Υποδειγματικό σε υποδομές, στελέχωση και λειτουργία, ακόμη και με διεθνή

Η Νίκη Γουλιανδρή, ο Πρύτανης του Γ.Π.Α. Καθ. Γ. Ζέρβας και οι Αντιπρυτάνεις Καθ. Μ. Ποθυσίου και Αν. Καθ. Λ. Λουλιούδης

πρότυπα, είναι το Κέντρο ΓΑΙΑ που υποστηρίχθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση ως πρωτοποριακή δομή για να αναπτύξει διεπιστημονική δραστηριότητα σε συνεργασία με ευρωπαϊκά και διεθνή ερευνητικά κέντρα. Το Κέντρο, εγκατεστημένο στην Κηφισιά σε επαφή με το Μουσείο, άρχισε να λειτουργεί το 2001 με κύριους στόχους την περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα.

Η πιο πρόσφατη προσφορά της Κας Γουλιανδρή στις υποδομές για τη φυσική ιστορία και τον πολιτισμό είναι η ίδρυση και λειτουργία του Παλαιοντολογικού Μουσείου Ρεθύμνου. Το Μουσείο στεγάζεται στο μοναδικής αρχιτεκτονικής και εξαιρετικού κάλλους Τέμενος Μασταμπά, το οποίο αναστηλώθηκε υποδειγματικά με φροντίδα του Μουσείου μετά από παράκληση του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η πιο πρόσφατη πρωτοβουλία της τιμωμένης, προέκυψε μετά τον πύρινο όλεθρο του περασμένου καλοκαιριού. Πάντοτε σε εγρήγορση και έτοιμη για προσφορά κοινωφελούς έργου, η Κας Γουλιανδρή, σε συνεργασία με την κορυφαία Γαλλίδα ελληνίστρια και Ακαδημαϊκό Jacqueline de Romilly και επιφανείς προσωπικότητες της Γαλλίας, μεταξύ αυτών και τον Νομπελίστα Elie Wiesel, προώθησε την πρωτοβουλία «Ένα δέντρο για την Ελλά-

δα», η οποία αποσκοπεί στη συγκέντρωση δωρεών και χορηγιών για την αναγέννηση των καμένων δασών.

Το έργο και η φήμη της Κας Γουλιανδρή ξεπέρασε πολύ γρήγορα τα ελληνικά σύνορα. Πολυάριθμες είναι οι διακρίσεις που της απονεμήθηκαν στο εξωτερικό. Έχει λάβει το παράσημο Αξιωματούχου της Λεγεώνας της Τιμής, έχει εκλεγεί Γυναίκα της Ευρώπης από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (1991), είναι Αντεπιστέλλον Μέλος της Γαλλικής Ακαδημίας Ηθικών και Πολιτικών Επιστημών, μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας του Λινναίου (Linnean Society), μέλος του τιμητικού καταλόγου του Ο.Η.Ε. 'Global 500' και μέλος της Academia Europaea. Διατέλεσε επίσης μέλος της 12μελούς Διεθνούς Επιτροπής για τον Πολιτισμό και την Ανάπτυξη υπό την προεδρία του Γεν. Γραμματέα του Ο.Η.Ε. κ. Perez de Cuellar (1993-1995).

Το έργο και η προσωπικότητά της έχουν κατ' επανάληψη αναγνωρισθεί από τον πνευματικό και επιστημονικό κόσμο. Έχει τιμηθεί με το Αργυρό Μετάλλιο της Ακαδημίας Αθηνών και έχει αναγορευθεί Επίτιμη Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Uppsala και των Τμημάτων Δασοπονίας, Γεωπονίας και Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ολοκληρώνοντας αυτή την αναγκαστικά σύντομη σκιαγράφηση ενός τεράστιου κοινωνικού και πολιτισμικού έργου οφείλω να τονίσω και το σημαντικό καλλιτεχνικό έργο της Κας Γουλιανδρή. Οι απεικονίσεις φυτών της ελληνικής χλωρίδας με τον χρωστήρα της σε λευκώματα, πορσελάνη ή ύφασμα εντυπωσιάζουν με την λεπτότητα και την ευαισθησία τους και αναδίδουν όλο τον έμφυτο σεβασμό της δημιουργού προς τα ανεπανάληπτα κομψοτεχνήματα της φύσης.

Οι αγώνες για ένα καλύτερο περιβάλλον γίνονται από διάφορους προμαχώνες. [...] Αυτούς τους αγώνες και αυτή την εξέχουσα προσωπικότητα τιμά σήμερα και υποδέχεται στους κόλπους του το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, ένα ίδρυμα που καλλιεργεί τη γνώση και την έρευνα και διακονεί με συνέπεια το περιβάλλον εδώ και περίπου εννέα δεκαετίες. Η ένταξη όμως της Κας Νίκης Γουλιανδρή στη χορεία των Επιτίμων Διδασκόντων του Γ.Π.Α., έχει και μία άλλη διάσταση: την αμοιβαία στήριξη και συνεργασία σε εκπαιδευτικό, ερευνητικό και αναπτυξιακό επίπεδο για την εκπλήρωση ενός κοινού οράματος, που είναι ένα καλύτερο αύριο για την ανθρωπότητα και το φυσικό περιβάλλον.

Ταπεινή προσέγγιση στην

«Παμμήτειρα Γαία»

*Αποσπάσματα από την ομιλία της κ. Ν. Γουλιανδρή
κατά την τελετή αναγόρευσής της σε επίτιμη Διδάκτορα του Γ.Π.Α.*

Η απόφαση του Τμήματος Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, να απονεμίσει τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα, αποτελεί τίτλο τιμής για κάποιον που είναι εκτός των τειχών, που ακολούθησε το δρόμο του στοχασμού, της ελεύθερης σκέψης, και του αντικομφορμισμού.

Ο άνδρας μου Άγγελος Γουλιανδρής με τη διορατικότητα που τον διέκρινε δημιούργησε σε ανύποπτο χρόνο έναν πυρήνα, ένα Ίδρυμα, ως χώρο μελέτης, αντίστασης και παιδείας, ως ουδέτερο έδαφος, από όπου αδέσμευτοι θα προχωρούσαμε σε μια προσπάθεια επαναφοράς της κλονιζόμενης ισορροπίας του κόσμου.

Φιλοδοξία και πίστη μας ήταν η δημιουργία ενός διαύλου - ελληνοκεντρικού - που θα ανέπτυξε παγκόσμια διάσταση και εμβέλεια. Αντικείμενό μας ήταν, φυσικά, ο ελληνικός χώρος, και μέσα από αυτόν θα επικοινωνούσαμε με τα προβλήματα του πλανήτη.

Το 1964 ιδρύσαμε το Μουσείο Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας ως εργαστήριο έρευνας, παιδείας και δράσης. Η έρευνα και μελέτη της ελληνικής φύσης μας αποκάλυπτε τον πλούτο, την ποικιλία και την απaráμιλλη ομορφιά του ελληνικού χώρου που σύντομα θα βρίσκονταν σε σύγκρουση με ξένα πρότυπα ανάπτυξης, που είχαν αρχίσει να εισάγονται στη χώρα μας.

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν είδαμε την οικολογική κρίση να παίρνει παγκόσμιες διαστάσεις και τη χώρα μας να πλήττεται κατ' αναλογία από άγνωστα μέχρι τότε μεγέθη και ρυθμούς.

Ήταν το πρώτο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στη χώρα μας. Με εκδόσεις, επιστημονικές και εκπαιδευμένες, εκθέσεις, συνέδρια και σεμινάρια προβάλαμε τον ελληνικό φυσικό πλούτο μέσα στη χώρα αλλά και διεθνώς.

Η ομιλία μου, όμως σήμερα, έχει και χαρακτηριστικά προσωπικής εξομολόγησης. Θα αναφερθώ στις προσωπικές μου σχέσεις με τη Βιολογία και ιδιαίτερα με τη Βιολογία των φυτών, με τη Βοτανική, μια σχέση ζωής που αρχίζει από την παιδική μου ηλικία, εγγράφεται στους μύχιους χώρους της συνείδησής μου, από όπου στη συνέχεια αναδύεται και εμπλουτίζει τη σκέψη και τη ζωή μου.

Τη φυσική ζωή και τους ρυθμούς της γνώρισα διαισθητικά, τα καλοκαίρια στο οικογενειακό μας κτήμα στην Κεφαλληνία. Το κτήμα δεν ήταν αμιγές φυσικό οικοσύστημα. Γεωργικές καλλιέργειες και παραδοσιακές τεχνικές εφαρμόζονταν επί αιώνες και λειτουργούσαν αρμονικά με τη φύση.

Αργότερα αναζητώντας τη γνώση μέσα από τις επιστήμες, ενώ ταυτόχρονα γνώριζα και φυσικά οικοσυστήματα, επαλή-

θευα όσα ως παιδί διαισθητικά είχα συλλάβει. Οι σπουδές μου με οδήγησαν σε άλλους τομείς: στην πολιτική επιστήμη και στη φιλοσοφία στην Ελλάδα και στη Γερμανία. Είχα την τύχη να ακούσω μεγάλους στοχαστές που προέβλεπαν την κρίση του αιώνα μας: στον συνειδησιακό, υπαρξιακό και ηθικό τομέα.

Η ζωγραφική μου παιδεία προέρχονταν από άλλο εντελώς χώρο. Είχα πάρει μαθήματα ζωγραφικής από τον ζωγράφο Κωνσταντίνο. Αρτέμης και είχα εξοικειωθεί με την τεχνική που θα απαιτούσε η ειδικευμένη βοτανική ζωγραφική. Ταυτόχρονα εγγράφηκα στο Φυσιογνωστικό τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών - ήμουν ήδη πτυχιούχος της Σχολής Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών - όπου παρακολούθησα μαθήματα βοτανικής στην Αθήνα και αργότερα στο Εδιμβούργο. Με δέος και θαυμασμό αντίκριζα και πάλη το κάθε φυτό, προσπαθώντας να αποδώσω τη μορφή και δομή του.

Ήταν για μένα αγωγή πειθαρχίας για πιστή απόδοση, για επικοινωνία με την οντολογική του ύπαρξη, με την οικολογική του συμπεριφορά και εξάρτηση, με τον προδιαγεγραμμένο γενετικό του κώδικα. Αλλά ήταν πάνω από όλα η αποκάλυψη της ομορφιάς, του κάλλους, της απόλυτης αρμονίας ζωής και σχήματος, της πολυμορφίας των μηχανισμών τους.

Τότε ήταν η εποχή που σχεδιάζονταν ο κήπος της Ελληνικής αγοράς με τον Αμερικανό Αρχιτέκτονα Ralph Grisworld. Όμως δεν αρκούσε ο καλός σχεδιασμός - χρειαζόταν και η γνώση των φυτών του νέου τότε γεωπόνου, καθηγητού αργότερα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου σας, κ. Εμμανουήλ Βάθης. Ο κ. Βάθης τον οποίον τότε γνώρισα είχε συντάξει κατάλογο 82 φυτών, αντίγραφο του οποίου διατηρώ πάντα στα αρχεία του Μουσείου.

Τον ίδιο αυτόν κατάλογο παρέδωσα πριν 2 χρόνια στη Γεννάδιο Βιβλιοθήκη επ' ευκαιρία του μικρού κήπου που φύτεψαν, στον χώρο της Γενναδείου.

Τον καθ. Βάθης συνάντησα στην έκθεση των έργων του πριν 6 χρόνια. Εδώ θαύμασα τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της βοτανικής ζωγραφικής του και είχα την τιμή να προλογίσω την ιδιαίτερα ωραία έκδοση, του Πανεπιστημίου σας.

Στη μακρά διαδρομή μου στη βοτανική έζησα κάτω από τη φωτεινή παρουσία του συζύγου μου, Αγγελίου Γουλιανδρή. Εκείνος τη στήριξε, προέταξε τη βοτανική στις ερευνητικές δραστηριότητες του Μουσείου και διεύρυνε τους ορίζοντές της σε άλλες προωθημένες προσεγγίσεις.

Παρακολουθήσαμε τη φθορά της γεωργικής γης, την υποβάθμιση της υγείας του εδάφους, του κύριου και θεμελιακού

παράγοντα της ζωής. Θεωρήσαμε ότι το έδαφος ήταν ο ξεχασμένος φυσικός πόρος, του οποίου η δυναμική και ενέργεια, αν και πολύ πιο σύνθετη από τον αέρα και το νερό, παρέμεινε άγνωστη.

Έτσι προχωρήσαμε στη δημιουργία του Κέντρου ΓΑΙΑ ως Κέντρου Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης με μια νέα προσέγγιση της Γης, στον ίδιο χώρο που οι αρχαίοι της κάτοικοι συνέλαβαν την κοσμική της δύναμη, τη θεοποίησαν, την ύμνησαν.

Οι τελευταίες εκτιμήσεις των αρμόδιων επιστημόνων, επισημαίνουν την ανησυχητική μείωση της ικανότητας της Γης να παράγει αγαθά και υπηρεσίες. Μεταξύ των πέντε οικοσυστημάτων που επιλέχθηκαν ως βασικοί παράγοντες που συντηρούν τη ζωή στον πλανήτη και τον πολιτισμό, δηλ. τον άνθρωπο, προτάσσουν τη σπουδαιότητα της γεωργικής γης.

Η πληθυσμιακή έκρηξη, το πρόβλημα της πείνας, της φτώχειας, οι εξαντλούμενοι ενεργειακοί πόροι, αποτελούν τους κύριους παράγοντες που θα διαμορφώσουν το μέλλον της γεωργίας, στον πλανήτη.

Σήμερα που όλοι γνωρίζουμε για την συντελούμενη κλιματική αλλαγή και αναζητούμε τρόπους για την αναχαίτιση της ο ρόλος της επιστήμης της φυτικής παραγωγής είναι να δημιουργήσει πρότυπα για τη γεωργία του μέλλοντος.

Ο χώρος σας, χώρος της Γεωπονίας - που περικλείει τον προαιώνιο πόνο, κόπο και μόχθο του ανθρώπου για τη Γη φέρει την ευθύνη αλλήλα και την τιμή να συμβάλει στην επιβίωση του ανθρώπου. Η Γη, με την έννοια του πλανήτη θα συνεχίσει τη δική της διαδρομή. Η ζωή - η δική μας ζωή και όλο το οικοδόμημα του πολιτισμού μας κινδυνεύουν.

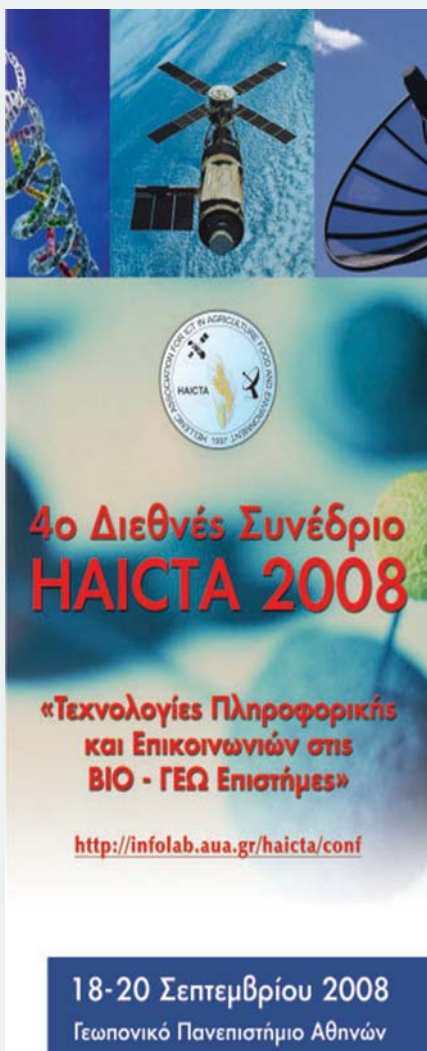
Τέλος, επιτρέψτε μου Κύριε Πρόεδρε, να θεωρήσω την τελετή αυτή σαν συμβόλαιο τιμής. Η υψηλή διάκριση που μου απονέμετε, για την οποία θέλω και πάλι να ευχαριστήσω θερμά, εσάς προσωπικά και τους συναδέλφους σας του Τμήματος Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής, με συντάσσει στη δική σας επιστημονική πορεία, στην οποία δεσμεύομαι να προσφέρω την πνευματική και ηθική μου στήριξη και να θέσω στην υπηρεσία της Γεωπονίας, την επιστημονική και παιδευτική λειτουργία του Κέντρου ΓΑΙΑ, σαν φόρο τιμής στη Παμμήτειρα ΓΑΙΑ.

Πιστεύω ότι έχω ζήσει πολλές από τις πανηγυρικές και συνεδριακές συναντήσεις στους μνημειακούς και εργασιακούς χώρους σας, καθώς και τους μοναδικούς για τη Αθήνα κήπους του Πανεπιστημίου σας. Η σημερινή όμως συνεδρίαση, εγγράφεται στο προσωπικό μου αρχείο.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΗΑΙΣΤΑ 2008

Τεχνολογίες Πληροφορικής
και Επικοινωνιών
στις Βιο-Γεω-Επιστήμες.

Με αφορμή την
πραγματοποίηση του
συνεδρίου μιλήσαμε με τον
Καθηγητή του Γ.Π.Α.
Α. Σιδερίδη, ο οποίος ήταν
Πρόεδρος του Συνεδρίου.

Τριπτόλεμος: *Κύριε Καθηγητά, η Ελληνική Εταιρεία Πληροφορικής και Επικοινωνιών στη Γεωργία, το Περιβάλλον και τα Τρόφιμα (ΕΠΕΓΕ), οργάνωσε στα μέσα Σεπτεμβρίου ένα ιδιαιτέρως επιτυχές διεθνές Συνέδριο στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο στην Αθήνα. Μάλιστα, εκδόσατε, ήδη, τον ογκώδη τόμο των Πρακτικών του Συνεδρίου, τον οποίο έχει επιμεληθεί ο συνεργάτης σας στο Εργαστήριο Πληροφορικής, Καθηγητής κ. Θ. Τσιλιγκιρίδης. Μπορείτε να μας πείτε, αρχικά, δύο λόγια για την ΕΠΕΓΕ.*

Καθηγητής Α. Σιδερίδης: Πολύ ευχαρίστως. Η ΕΠΕΓΕ δραστηριοποιείται, από την ίδρυσή της το 1997, σε θέματα αξιοποίησης των τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών για τη γεωργική έρευνα και ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος και την παραγωγή τροφίμων ασφαλούς και επαρκούς διατροφής του πληθυσμού. Μεταξύ των πολλών πρωτοβουλιών της ΕΠΕΓΕ, για την προώθηση των ανωτέρω στόχων της, ιδιαίτερη σπουδαιότητα αποδίδεται στη διοργάνωση ενός Διεθνούς Συνεδρίου κάθε δύο χρόνια. Όπως ήδη είπατε, το 4ο Διεθνές Συνέδριο της ΕΠΕΓΕ πραγματοποιήθηκε στις 18-20 Σεπτεμβρίου 2008 στους χώρους του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, μετά από την ευγενική παραχώρηση των εξαιρετικών αιθουσών και εγκαταστάσεών του. Το θέμα του Συνεδρίου ήταν: "Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στις Βιο-Γεω-Επιστήμες". Για τη διοργάνωση του Συνεδρίου συνεργάστηκαν με την ΕΠΕΓΕ το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, το Ιόνιο

Από τη συζήτηση για το κλείσιμο του Συνεδρίου: Διακρίνονται εξ αριστερών ο Καθ. του Πανεπιστημίου Πατρών κ. Αθ. Τσακαλίδης, ο Καθ. του ΕΜΠ κ. Μ. Αναγνωστάτου, ο Καθ. του Πανεπιστημίου της Βόννης κ. G. Schiffer, ο Πρόεδρος του Συνεδρίου Καθ. του ΓΠΑ κ. Αθ. Σιδερίδης, ο Αναπλ. Καθ. του ΔΠΘ και Πρόεδρος της ΕΠΕΓΕ κ. Λ. Ηλιάδης και ο Καθ. του Πανεπιστημίου των Αδώνων κ. Ζ. Cebecci.

Πανεπιστήμιο, το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης, το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας, καθώς και τα Πανεπιστήμια Cukurova και Ege της Τουρκίας. Το Συνέδριο τέθηκε υπό την αιγίδα των Υπουργείων Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Στο Συνέδριο συμμετείχαν διακεκριμένοι επιστήμονες από 26 χώρες.

Τριπτόλημος: Μπορείτε να μας συνοψίσετε τα κύρια συμπεράσματα του Συνεδρίου;

Καθ. Α. Σιδερίδης: Βεβαίως. Το έναυσμα για την εξεύρεση λύσεων μέσα από τη βέλτιστη χρήση και αξιοποίηση των σύγχρονων μεθόδων των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, έδωσαν οι διαπιστώσεις ότι η εντατικοποίηση της Γεωργίας είχε ως αποτέλεσμα την αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, υδατικών πόρων και ενέργειας με άμεσο αντίκτυπο στην υγεία των αγροτών και των καταναλωτών, στην ασφάλεια των τροφίμων και δυσμενέστερες επιπτώσεις στο περιβάλλον. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου αναπτύχθηκαν

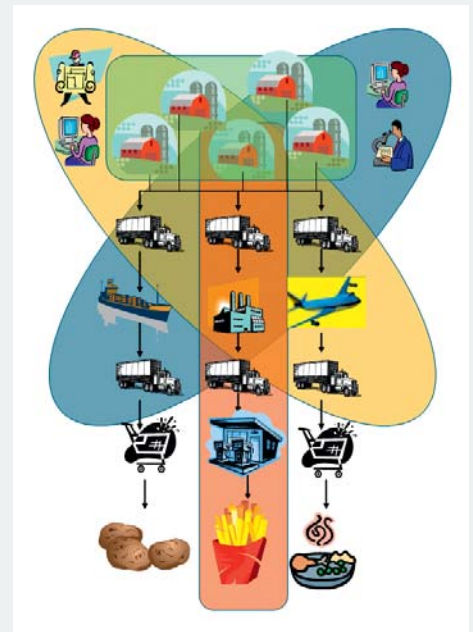
τόσο θέματα σχετικά με την εφαρμογή τεχνολογιών αιχμής στη γεωργία το περιβάλλον και τα τρόφιμα, όσο και κοινωνιολογικές διαστάσεις αυτών των θεμάτων. Η εφαρμογή και χρήση στη γεωργία το περιβάλλον και τα τρόφιμα των πιο πρόσφατων αλλιά και των παλαιότερων αλλιά συνεχώς βελτιούμενων και πιο ώριμων υπηρεσιών του Διαδικτύου, των κινητών, ασύρματων και δορυφορικών επικοινωνιών, η ανάπτυξη εξειδικευμένου λογισμικού αλλιά και συσκευών, η ασφάλεια και ο ποιοτικός έλεγχος τροφίμων, η βελτίωση συνθηκών εργασίας και υγείας των αγροτών, ο ψηφιακός αποκλεισμός περιοχών της περιφέρειας ήταν ανάμεσα στα θέματα που αναπτύχθηκαν. Βέβαια, πάλι τονίστηκε ότι ο ψηφιακός αποκλεισμός βρίσκεται σε πλήρη διάσταση με την καθολική υ/αποδοχή της κινητής τηλεφωνίας σε όλα τα μήκη και πλάτη της Γης.

Τριπτόλημος: Θα μπορούσατε να μας αναφέρετε ενδεικτικά τις θεματικές περιοχές στις οποίες αναφέρθηκε ειδικότερα το Συνέδριό σας;

Καθ. Α. Σιδερίδης: Mas απασχόλησαν

ειδικότερα, οι πρακτικές της Γεωργίας Ακριβείας οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην συγκεκριμενοποίηση εφαρμογής καλλιεργητικών τεχνικών όπως ψεκασμοί, αρδεύσεις, αρόσεις κ.λπ. σε επίπεδο φυτού ή ακόμα και φύλλου! Και όλα αυτά με ευνοϊκές επιπτώσεις στην εξοικονόμηση ενέργειας - νερού, προστασίας του περιβάλλοντος και στην υγεία των γεωργών. Επιπλέον, στην ίδια κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει και η χρήση σύγχρονων συστημάτων αισθητήρων και δικτύων αισθητήρων που μπορούν να παρέχουν πληροφόρηση σχετικά με τις ακριβείς ανάγκες των καλλιεργειών ή την παρακολούθηση της μεταβολής περιβαλλοντικών δεικτών (Εικόνα 1).

Από την άλλη πλευρά, προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αγρότες αλλιά και οι καταναλωτές μπορούν να αντιμετωπιστούν με την επιχειρηματική χρήση του Διαδικτύου (ηλεκτρονικό εμπόριο). Η επιχειρηματική χρήση του Διαδικτύου και η κατάλληλη υιοθέτηση των πρακτικών του ηλεκτρονικού εμπορίου μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην επίλυση προβλημάτων που συνδέονται με τη βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας των αγρών. Επιπλέον,

Εικόνα 1: Θεριζοαλωνιστική μηχανή εξοπλισμένη με συστήματα προσδιορισμού απόδοσης εντός του αγρού.

Εικόνα 2: Διακίνηση αγροτικών προϊόντων

ον, μπορεί να επιτευχθεί μείωση τιμών των αγροτικών προϊόντων, διαφάνεια της αγοράς και εξορθολογισμός των εφοδιαστικών αλυσίδων διακίνησης αγροτικών προϊόντων. Επιπρόσθετα, ένας από τους βασικούς άξονες δράσης της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η διοικητική, οργανωτική και λειτουργική αναδιοργάνωση των δημοσίων οργανισμών που αφορούν στον αγροτικό τομέα.

Τριπτόλεμος: *Μια πολύ ενδιαφέρουσα ενότητα του Συνεδρίου ασχολήθηκε με τις δυνατότητες οι οποίες παρέχονται από τη χρήση συστημάτων ικνηλασιμότητας. Ποιές ακριβώς είναι αυτές οι δυνατότητες;*

Καθ. Α. Σιδερίδης: Η εφαρμογή των μεθόδων ικνηλασιμότητας αναφέρεται στη δυνατότητα εξακρίβωσης της προέλευσης και των ενεργειών που δέχθηκε ένα προϊόν σε όλα τα στάδια ανάπτυξης και επεξεργασίας του. Για παράδειγμα, όταν πρόκειται για ένα αγροτικό προϊόν δημιουργείται μία ταυτότητα, μέσω της οποίας ο ενδιαφερόμενος (καταναλωτής, μεταποιητής έμπο-

ρος κ.λπ.) θα μπορεί να αντλήει πληροφορίες για το χρόνο φύτευσης, τις καλλιεργητικές φροντίδες, το χρόνο συγκομιδής κ.λπ. Όσον αφορά στα αγροτικά προϊόντα η ικνηλασιμότητα στις αντίστοιχες εφοδιαστικές αλυσίδες μπορούν να είναι τόσο εσωτερικές, εκτεινόμενες στα όρια μιας βιομηχανίας, όσο και καθολικές περιλαμβάνοντας όλα τα στάδια διακίνησης από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή. Η κοινή διαπίστωση ήταν ότι ένα ιδεατό σύστημα ικνηλασιμότητας θα πρέπει να διασυνδέει όλους του παίκτες της αλυσίδας αξίας, δηλαδή από τον παραγωγό μέχρι τον καταναλωτή. Οι πιο πρόσφατες τάσεις, μερικές από τις οποίες παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, λαμβάνουν υπόψη κυρίως το γεγονός της κατοχής κινητού τηλεφώνου και της ευρείας χρήσης των γραπτών μηνυμάτων (SMS) τόσο από τον αγροτικό πληθυσμό όσο και από τους καταναλωτές. Επιπλέον, δίνουν τη δυνατότητα χρήσης και άλλων μέσων όπως του Διαδικτύου προσπελάσιμου είτε μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή είτε μέσω

κινητού τηλεφώνου. Το πρόσφατο περιστατικό του μολυσμένου βρεφικού γάλακτος με αποτέλεσμα τον θάνατο βρεφών και την περιθαλιψη χιλιάδων με σοβαρά προβλήματα στην Κίνα, αποτελεί ίσως την τραγική επιβεβαίωση μόλυνσης του διατροφικού κύκλου όλων πλέον των επιπέδων. Είναι φανερό και αποτελεί καθολική απαίτηση των καταναλωτών, ότι απαιτούνται τρόποι παραγωγής και διάθεσης ασφαλών τροφίμων, προϋπόθεση των οποίων αποτελεί η επίβλεψη και η επισήμανση σε όλα τα στάδια παραγωγής και διακίνησης με στόχο πάντα την αειφόρο ανάπτυξη (Εικόνα 2).

Τριπτόλεμος: *Σας ευχαριστούμε.*

ΒΑΣΣΑΜΗ ΙΣΜΗΝΗ

ΔΙΕΘΝΟΛΟΓΟΣ, ΑΡΜΟΔΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ERASMUS

ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Τα ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών, συμπληρώνοντας είκοσι χρόνια υλοποίησης (1987-2007), αποτελούν μια θεσμό στον χώρο της ευρωπαϊκής ανώτατης εκπαίδευσης. Μάλιστα το περιοδικό TIMES σε ειδικό αφιέρωμα για την 50ή επέτειο από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1957-2007) κατέταξε το Πρόγραμμα Erasmus μεταξύ των 20 χαρακτηριστικότερων επιτευγμάτων της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα ERASMUS πρωτοθεσπίστηκε το 1987 και σήμερα υπολογίζεται ότι συμμετέχουν σε αυτό 2.200 πανεπιστήμια από 31 χώρες, ενώ συνολικά 1,2 εκατομμύρια φοιτητές επωφελήθηκαν από την περίοδο σπουδών τους στο εξωτερικό. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ο αριθμός αυτός να φτάσει τα 3 εκατομμύρια φοιτητών το 2010.

Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών συμμετέχει στο Πρόγραμμα ERASMUS από το 1997 αποκομίζοντας σημαντικά ακαδημαϊκά οφέλη. Έχει κάνει σημαντικά ανοίγματα προς την διεθνοποίηση μέσω πληθώρας συνεργασιών που συνάπτει με άλλα ευρωπαϊκά ανώτατα ιδρύματα, έχει δώσει ευκαιρίες σε φοιτητές του να φοιτήσουν για μια σύντομη περίοδο στο εξωτερικό και να δημιουργήσουν νέες προοπτικές για τη συνέχεια των σπουδών τους και την επαγγελματική τους εξέλιξη και τέλος μέσω των ανταλλαγών μελών ΔΕΠ έχει αξιοποιήσει τις ανταλλαγές πληροφοριών και εμπειριών, ώστε η ποιότητα και οι ιδιομορφίες των εκπαιδευτικών συστημάτων στα κράτη μέλη της Ε.Ε. να καταστούν πηγές πνευματικού εμπλουτισμού και αμοιβαίας ενθάρρυνσης.

Κατά τη δεκαετία εφαρμογής του Προγράμματος ERASMUS 1997-2007, επωφελήθηκαν συνολικά 131 φοιτητές του Γεωπονικού Πανεπιστημίου, οι οποίοι πραγματοποίησαν μέρος των σπουδών τους συμπε-

Αναμνηστική φωτογραφία ελληνικών και ξένων φοιτητών Erasmus στο Πανεπιστήμιο της Πράγας

ριλαμβανομένων της πτυχιακής μελέτης και της πρακτικής άσκησης σε ευρωπαϊκά πανεπιστήμια για χρονικό διάστημα από 3 έως 12 μήνες. Οι σπουδές Erasmus αναγνωρίζονται πλήρως και αφορούν και τους τρεις κύκλους σπουδών, δηλ. προπτυχιακό, μεταπτυχιακό και διδακτορικό.

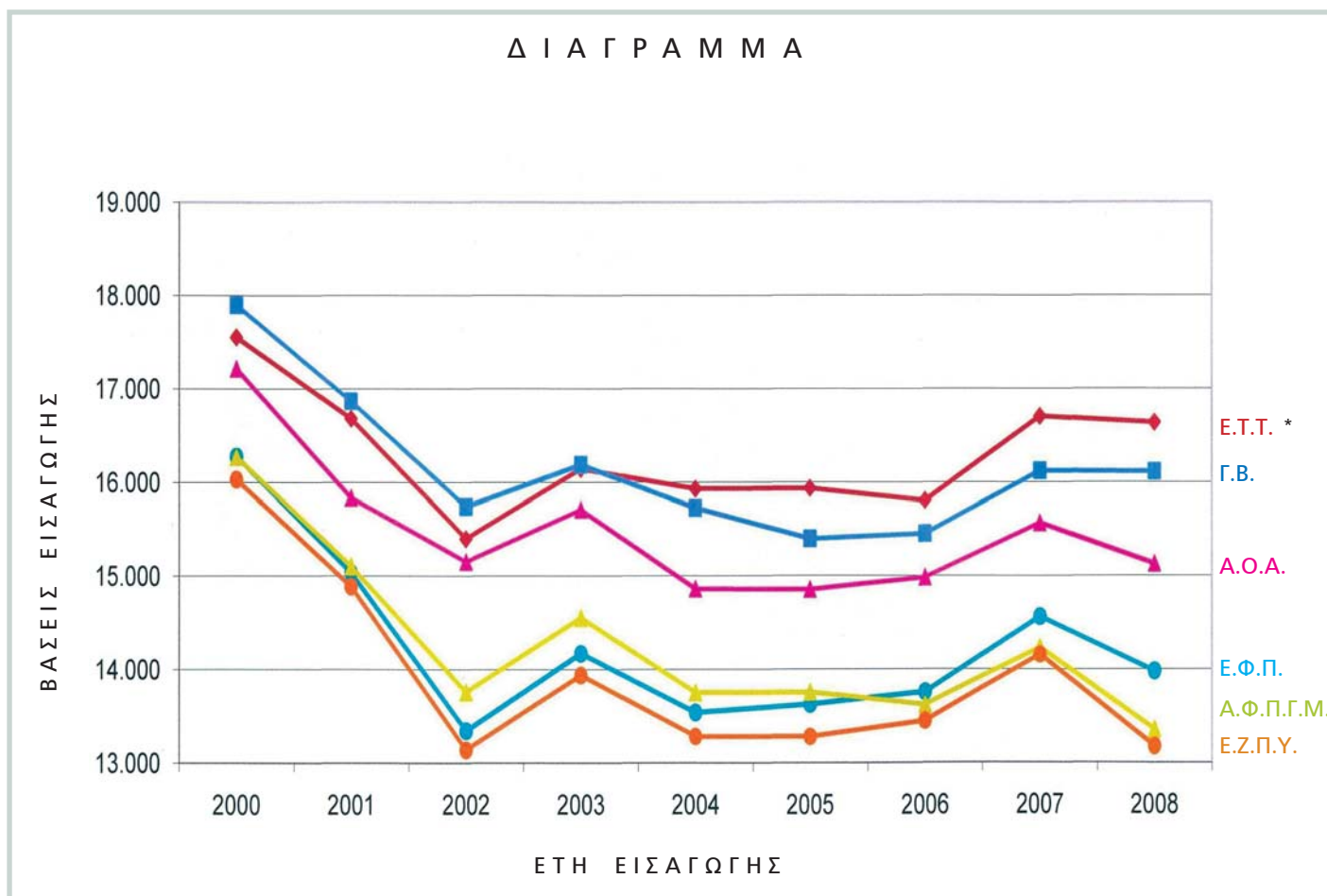
Το μεγαλύτερο μερίδιο των υποτροφιών Erasmus καλύφθηκε από φοιτητές των Τμημάτων της Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων (43 φοιτητές) και της Φυτικής Παραγωγής (36 φοιτητές) ενώ ως προς τις χώρες υποδοχής, την προτίμηση των εξερχόμενων φοιτητών Erasmus του ΓΠΑ συγκεντρώνει η Ιταλία ακολουθούμενη από την Ισπανία. Και οι δύο μεσογειακές χώρες προτιμούνται όχι μόνο για λόγους ακαδημαϊκούς αλλά κι εξαιτίας της συγγενούς νοοτροπίας μας και των κλιματικών συνθηκών. Ωστόσο και η Ουγγαρία έχει εισέλθει δυναμικά στη λίστα με τις χώρες φιλοξενίας σταθερά από το ακαδ. έτος 1998-99. Οι χώρες του πρώην ανατολικού συνασπισμού μετά την κατάρρευση των καθεστώτων τους και τον σαφή προσανατολισμό τους προς τη Δύση έχουν δραστηριοποιηθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος ERASMUS διοργανώνοντας μαθήματα στα αγγλικά ειδικά για τους μετακινούμενους φοιτητές.

Το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο ενθαρρύνει τους φοιτητές που επιθυμούν να διανύσουν ένα χρονικό διάστημα σπουδών σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού δίνοντάς τους από τώρα την δυνατότητα να συμμετέχουν σε

αυτό που αποκαλούμε Ευρώπη δίχως σύνορα και στην εκπαίδευση και να αποκτήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες εμπειρίες πριν εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Σε αυτό συμβάλλει όχι μόνο το γεγονός ότι παρέχεται η καλύτερη δυνατή πληροφόρηση αλλά και το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιό μας είναι από τα λιγότερα ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που συγχρηματοδοτούν τις μετακινήσεις Erasmus με ίδιους πόρους. Συγκεκριμένα, ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας έχει συγχρηματοδοτήσει όχι μόνο τις μετακινήσεις των φοιτητών στο εξωτερικό αλλά κι εκείνες των μελών ΔΕΠ. Συνολικά την χρονική περίοδο 2002 - 2007 δαπανήθηκαν για το Πρόγραμμα 34.922,47 ευρώ.

Τέλος το Γεωπονικό συνιστά και Πανεπιστήμιο υποδοχής για ένα ολόενα και μεγαλύτερο αριθμό εισερχόμενων φοιτητών. Κατά τη δεκαετία 1997-2007 φιλοξενήθηκαν συνολικά 181 φοιτητές Erasmus από 15 ευρωπαϊκές χώρες, ενδεικτικό χαρακτηριστικό του επιπέδου σπουδών και γενικότερα της ελκυστικότητας του Πανεπιστημίου σε φοιτητές κυρίως (αλλά όχι μόνον) των νέων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε μια προσπάθεια ομαλής ενσωμάτωσης των αλλοδαπών φοιτητών στο φοιτητικό περιβάλλον αλλά και για λόγους προώθησης της ελληνικής γλώσσας, το Γ.Π.Α παρέχει δωρεάν μαθήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας σε όλους τους φιλοξενούμενους φοιτητές του.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΒΑΣΕΩΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΟ Γ.Π.Α. (2000-2008)

Πηγή: ΥΠΕΠΘ. Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων Γ. Καηπουζάνης, Υπεύθυνος της Διεύθυνσης της Κεντρικής Βιβλιοθήκης του Γ.Π.Α

*Ε.Τ.Τ. Επιστήμης και Τεχνολογίας Τροφίμων, Γ.Β. Γεωπονικής Βιοτεχνολογίας, Α.Ο.Α. Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Ε.Φ.Π. Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής, Α.Φ.Π.Γ.Μ. Αξιοποίησης Φυσικών Πόρων και Γεωργικής Μηχανικής, Ε.Ζ.Π.Υ. Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής & Υδατοκαθλιεργιών.

• Στο Διάγραμμα που ακολουθεί, καταγράφονται οι βάσεις εισαγωγής των νεοεισαχθέντων φοιτητών στα έξι Τμήματα του Γ.Π.Α. το χρονικό διάστημα 2000-2008. Όπως παρατηρούμε με βάση τα διαθέσιμα επίσημα στοιχεία του ΥΠΕΠΘ, οι βάσεις

εισαγωγής ακολουθούν, με ελάχιστες αυξομειώσεις, καθοδική πορεία καθ' όλη σχεδόν την εξεταζόμενη περίοδο γεγονός που ενδεχομένως επηρεάζει αρνητικά το επίπεδο των σπουδών και τη γενικότερη πορεία του Ιδρύματος. Για όλα αυτά θα πρέπει η

Ακαδημαϊκή Κοινότητα του Γ.Π.Α. να συζητήσει με νηφαλιότητα και συναίνεση στο άμεσο μέλλον.

Λεωνίδας Λουλιούδης,
Αντιπρύτανης Γ.Π.Α.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΒΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ ΓΟΝΙΔΙΑΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΖΟΥΡΟΣ

**ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝ ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ**

με αφορμή το βιβλίο του Κώστα Κριμπά
"Κοινωνιοβιολογία", εκδόσεις "ΚΑΤΟΠΤΡΟ", 2007
σελ. 203

Edward O. Wilson

Οι δάσκαλοί μου στο Γυμνάσιο δεν ήθελαν να μάθω πολλά για την εξέλιξη, τουλάχιστον έτσι έδειχναν. Όμως το βιβλίο της Βιολογίας είχε μία σελίδα για τον Λαμάρκ και τον Δαρβίνο (τα σημερινά είναι ακόμα πιο φειδωλά) και, τότε δεν ήξερα γιατί, ήταν η σελίδα που μου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση. Μετά, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έμαθα περισσότερα για την κοινή καταγωγή της ζωής και τη φυσική επιλογή, όμως κάτι στο μυαλό μου δεν «κολλούσε» με το δεύτερο, τη φυσική επιλογή. Η αυτοθυσία της μέλισσας, το ομαδικό τάισμα των μικρών στις αγέλες των άγριων σκύλων και άλλα τέτοια φαινόταν να διαψεύδουν τον δαρβινισμό. Φυσικά ήταν ένα άγχος πολύ πιο παλιό, δεν το έκρυψε και προσπάθησε να το ξεπεράσει ο ίδιος ο Δαρβίνος. Το ξεπέρασμα ήρθε από τους συμπατριώτες του έναν αιώνα αργότερα. Η επιστήμη δεν μπόρεσε ακόμα να ξεπεράσει τη σοβαροφάνειά της, αλλιώς θα μπορούσε να θεωρήσει γενέθλια μέρα της Κοινωνιοβιολογίας -γιατί περί αυτής ο λόγος- τη μέρα που ο J. B. S. Haldane έδωσε τη γνωστή απάντηση σε ερώτημα δημοσιογράφου αν θα θυσίαζε τη ζωή του για τη βασίλισσα της Αγγλίας. Η απάντηση ήταν πως θα τη θυσίαζε για δύο αδελφια του, 8 ξαδέλφια ή 32 δεύτερα ξαδέλφια, αλλά μιας και η συγγενεία του με τη βασίλισσα ήταν κάτι πολύ κοντά στο μηδέν μια τέτοια θυσία δεν θα είχε νόημα.

Είναι ενδιαφέρον ότι η Κοινωνιοβιολογία γεννήθηκε και ανδρώθηκε παράλληλα με τη Μοριακή Γενετική. Η τελευταία είναι βέβαια πολύ πιο γνωστή γιατί οι εφαρμογές της μόνο με εκείνες της Πυρηνικής Φυσικής μπορούν να συγκριθούν. Δεν είναι όμως καθόλου συμπτωματικό ότι η εισβολή της επιστήμης στον μικρόκοσμο της βιολογίας (τα βιομόρια και οι κυτταρικές λειτουργίες)

και στον μακρόκοσμό της (οι βιοκοινωνίες και τα οικοσυστήματα) έγινε στις ίδιες δεκαετίες, με βήματα συγχρονισμένα και παράλληλα. Ο μεσόκοσμος της βιολογίας (ο οργανισμός) ήταν αρκετά καλά μελετημένος και φαινόταν πάντα πιστός στον δαρβινισμό, από τα βακτήρια μέχρι τα θηλαστικά (τον δαρβινισμό τον χρησιμοποιώ εδώ με την έννοια του νεοδαρβινισμού, που δεν είναι παρά ο δαρβινισμός εξοπλισμένος με ό,τι νεότερο έχει να προσφέρει η σύγχρονη επιστήμη). Ο μακρόκοσμος με τον αυτοκτονιστικό αλτρουισμό των μελισσών και τις πειθαρχημένες συνεργασίες στις κοινωνίες των ανώτερων ζώων αποτελούσαν, όπως είπαμε, εξαιρέσεις που δεν επιβεβαίωναν τον κανόνα. Ο μικρόκοσμος μας έφερε μπροστά σε παρόμοιες εκπλήξεις. Πρώτα, διαπιστώθηκε ότι μεγάλα κομμάτια του DNA δεν έχουν χρήση για τον οργανισμό (τουλάχιστον έτσι φαίνεται προς το παρόν), μια σπατάλη που δεν ταιριάζει με τον δαρβινισμό. Μετά, βρέθηκαν μικρά κομμάτια DNA που η μόνη λειτουργία τους είναι να φτιάχνουν αντίγραφα τους που στη συνέχεια, σαν αλεξιπτωτιστές, προσγειώνονται εδώ κι εκεί πάνω στο μεγάλο νήμα του DNA. Αυτά τα μεταθετά στοιχεία, όπως είναι γνωστά, μπορούν να θεωρηθούν παράσιτα του DNA, όμως καθώς η ένθεσή τους είναι τυχαία, μπορεί να συμβεί μέσα σε ένα λειτουργικό γονίδιο και να το καταστήσει ανενεργό. Το να επιτρέψει η φυσική επιλογή τον αυτο-παρασιτισμό του οργανισμού πάλι δεν φαινόταν να ταιριάζει με τον δαρβινισμό. Μετά βρέθηκαν γονίδια που ανταγωνίζονται άλλα γονίδια μέσα στον ίδιο οργανισμό, σαν πειρατές που κούρσεψαν το καράβι με τον θησαυρό - εδώ τον οργανισμό- και τώρα ρίχτηκαν σε μια άγρια μάχη μεταξύ τους για το ποιος θα

Αναδημοσίευση από το ένθετο «Βιβλιοθήκη» της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία» της 18ης Ιουλίου 2007.

το διαφεντέψει - οδηγώντας το κάποτε, πάνω στη μανία για κυριαρχία, σε ναυάγιο.

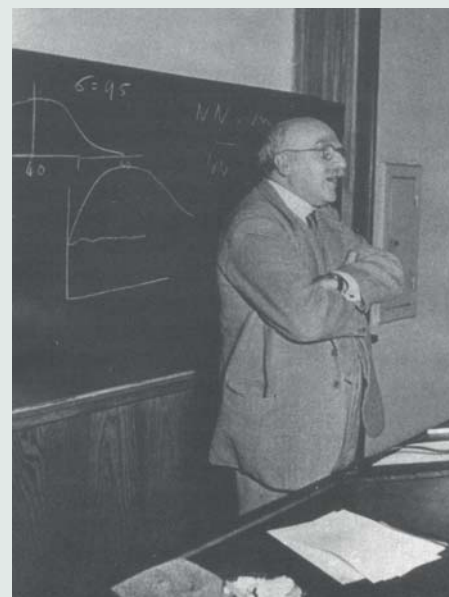
Όλα αυτά έφεραν τον δαρβινισμό στο σημείο που έπρεπε ή να εγκαταλειφθεί ή να επανανακαλυφθεί. Συνέβη το δεύτερο. Η κεντρική ιδέα είναι απλή και έγινε, για το ευρύτερο κοινό, γνωστή με το απητηλό όνομα «εγωιστικό γονίδιο». Το γονίδιο είναι γονίδιο. Πολλοί λησάζονται και μεταλλάσσεται. Επιπλέον επιλέγεται. Ήταν αυτή η τρίτη ιδιότητα που ο μεσόκοσμος της βιολογίας είχε παραβλέψει. Από τον Δαρβίνο μέχρι το τελευταίο τέταρτο του 20ού αιώνα η κρατούσα άποψη ήταν πως η φυσική επιλογή δρα αποκλειστικά πάνω στον οργανισμό. Έτσι την εισέπραξα και εγώ στα μαθητικά μου χρόνια. Τώρα έχουμε συνειδητοποιήσει ότι ο σωστός τρόπος για να εκτιμήσουμε τον ρόλο της είναι να τη δούμε σαν δύναμη που διατρέχει και επηρεάζει ταυτόχρονα όλη την ιεραρχία της ζωής, μια ιεραρχία που αρχίζει από το γονίδιο, περνά στο κύτταρο, μετά στον οργανισμό και από κει στην κοινωνία και το οικοσύστημα. Η οργάνωση αυτή -η ίδια συναρμολόγημα της φυσικής επιλογής- είναι τέτοια που πότε ευνοεί ένα κατώτερο επίπεδο σε βάρος ενός ανώτερου και πότε αντίστροφα. Στην τελευταία περίπτωση αυτό σημαίνει πως, ναι, μπορεί να υπάρχουν συνθήκες κάτω από τις οποίες η φυσική επιλογή ευνοεί την κοινωνία σε βάρος του ατόμου. Στα μαθητικά μας χρόνια, μια τέτοια ανακούφιση τη σημαδέυαμε με το ό.έ.δ. (όπερ έδει δείξαι).

Η Κοινωνιοβιολογία, όπως δηλώνει και το όνομά της, επικεντρώνεται στο ανώτερο επίπεδο της παραπάνω ιεραρχίας, στη σχέση ατόμου-κοινωνίας. Τα θεμέλιά της τέθηκαν στην Αγγλία, αλλά γρήγορα ο άνεμος έφτασε στην ομογάλακτη ΗΠΑ. Το ομώνυμο βιβλίο του ακαδημαϊκού Κώστα Κριμπά είναι το πρώτο στο είδος του στον ελληνικό χώρο. Έχουν προηγηθεί μεταφράσεις των πιο αξιόλογων μονογραφιών που εμπνέονται ή άπτονται του ευρύτερου χώρου - κι εδώ θέλω να αναφερθώ ιδιαίτερα στις εκδόσεις «Σύναλημα», που τόσο οδυνηρά και απροσδόκητα για όλους μας τερμάτισαν το πολύ σημαντικό έργο

τους. Ο καθηγητής Κ. Κριμπάς είναι ένα σπάνιο μείγμα βιολόγου-ιστορικού. Για την πρώτη ιδιότητα έχω ιδίαν πείρα. Για τη δεύτερη δεν είμαι ειδικός, αλλά ίσως δεν μου είναι απαραίτητο. Μου αρκεί η ικανοποίηση που αντλώ όταν διαβάζω τα γραπτά του και ξανασυναντώ ιδέες και πρόσωπα, πολλές φορές γνωστά, να φωτίζονται από το ιστορικό-κοινωνικό φως του συγγραφέα. Σ' αυτόν τον μικρό και λιτό τόμο ο αναγνώστης θα βρει μια ολοκληρωμένη εισαγωγή στην Κοινωνιοβιολογία. Η ιστορική-κοινωνική προσέγγιση, γόνιμη για κάθε επιστημονικό χώρο, αλλά ιδιαίτερα αναγκαία για τη συγκεκριμένη περίπτωση, δρα σαν μυθιστορηματική σασπένς. Οι βασικοί σταθμοί στην ανάπτυξη της Κοινωνιοβιολογίας, όπως ο ισολογισμός γονιδιακού κόστους και κέρδους του W. D. Hamilton, οι ιδέες του J. Maynard Smith για τις εξελικτικές στρατηγικές, οι τολμηρές και διεισδυτικές προεκτάσεις του R. L. Trivers στον χώρο της αμοιβαιότητας, η δυναμική της συνεργασιμότητας του R. Axelrod και βέβαια η αριστουργηματική σύνθεση και προβολή του αντικειμένου από τον E. O. Wilson -για να αναφέρουμε μόνο μερικούς τέτοιους σταθμούς- δίνονται ανάγλυφα και απέρριπτα. Με τον ίδιο τρόπο δίνεται και η γόνιμη αντιπαράθεση που γνώρισε η Κοινωνιοβιολογία στα πρώτα και αβέβαια βήματά της, με πρωταγωνιστή τον R. C. Lewontin. Με περισσό θάρρος και ακριβοδίκαια ο συγγραφέας καταγίνεται με τις περισσότερο αμφιλεγόμενες ερμηνευτικές προσπάθειες της Κοινωνιοβιολογίας, σε χώρους που κλασικά ήταν απαγορευμένοι για τις θετικές επιστήμες: τη συνείδηση, την ψυχολογία, την τέχνη, τη φιλοσοφία, την ηθική. Εδώ η Κοινωνιοβιολογία γνώρισε πολεμική, πολλές φορές αδυσώπητη. Κατηγορήθηκε ως ακατάλληλη, αλαζονική και παραπλανητική. Για το πρώτο αρκεί να παραπέμψει κανείς στους χρόνους όπου η βιολογία αγνοούσε τη Χημεία, για το δεύτερο, στα κείμενα των πρωτεργατών της θεωρίας, όπου θα διαπιστωθεί ότι περισεύουν η σεμνότητα και η αυτοκριτική, για το τρίτο as μην ξεχνούμε ότι θέλει τόλημη και αρετή η επιστήμη. Χρειάζεται τόλημη για

να μπαίνει σε χώρους που ακόμα παραμένουν βασικά ανερμήνευτοι, χρειάζεται αρετή για να κινείται πάντα με το κριτήριο -θα έλεγα τη μανία- της αυτοδιάψευσης. Είναι αυτή η πλευρά της Κοινωνιοβιολογίας που ωφελείται ιδιαίτερα από την ιστορική-κοινωνική προσέγγιση του καθ. Κ. Κριμπά.

Το βιβλίο διαβάζεται εξίσου άνετα από αυτούς που προέρχονται από τις θετικές ή τις ανθρωπιστικές επιστήμες. Η πρώτη κατηγορία δεν περιλαμβάνει μόνον τους βιολόγους, ούτε η δεύτερη μόνον τους κοινωνιολόγους. Ο καθένας θα βρει κάτι που δεν γνώριζε, κάτι που δεν είχε σκεφθεί, ανεξάρτητα από το από πού προέρχεται και ποιος είναι ο ιδεολογικός χώρος στον οποίο αισθάνεται ανετότερα. Και αυτό, γιατί το βιβλίο πραγματεύεται ένα θέμα που έχει όλα τα σημάδια μιας μεγαλόπνοης σύνθεσης. Η επιτυχία της θα κριθεί φυσικά με τον χρόνο. Εν τω μεταξύ υπάρχει η γοντεία του εγχειρήματος - και ποιος θα ήθελε να τη στερηθεί; Το βιβλίο περνά αυτή τη γοντεία στον αναγνώστη, ό.έ.π. (όπερ έδει πληρώσαι).

J.B.S. Haldane

HAAKON SMEDSVIG HANSEN

*Η φιλοσοφία του Θεόφραστου:
Αποδόμηση ή συντήρηση
της Φυσικής του Αριστοτέλη;*

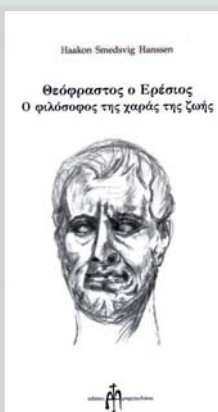
Στιγμιότυπο από τη διάλεξη του Καθηγητή Hansen στο Γ.Π.Α.

Στις 22 Οκτωβρίου 2008 στην αίθουσα Πολληπιτών Χρήσεων του Πανεπιστημίου δόθηκε διάλεξη του Haakon Smedsvig Hansen, Αναπληρωτή Καθηγητή Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Agder της Νορβηγίας με θέμα: Η φιλοσοφία του Θεόφραστου: Αποδόμηση ή διατήρηση της Αριστοτέλειας φυσικής; Η διάλεξη, που γοήτευσε με την πρωτοτυπία της, αποτέλεσε τη συμπύκνωση της δεκαετούς σχεδόν ενσχόλησης του ομιλητή με την φιλοσοφία του Θεόφραστου, που διαδέχτηκε τον Αριστοτέλη στην διεύθυνση του Λυκείου, η οποία αποτυπώθηκε και σε ένα ενδιαφέρον βιβλίο που ευτύχησε να μεταφραστεί και στα ελληνικά από την κ. Κυριακή Παπαδοπούλου - Σάμουελσεν (Θεόφραστος ο Ερέσιος. Ο φιλόσοφος της χαράς της ζωής, εκδ. Μπαρτζουλιάνος Ηλίας, Αθήνα, Δεκέμβριος 2007, σελ. 244).

Στο πρώτο μέρος της διάλεξης ο Νορβηγός ιστορικός των ιδεών και καθηγητής Φιλοσοφίας παρουσίασε με λιτό και ευκρινή τρόπο τη ζωή και τις βασικές πτυχές του έργου του Θεοφράστου, καθώς και το πνευματικό πλαίσιο το οποίο διαμόρφωσε και τροφοδότησε τη φιλοσοφική του σκέψη. Το πλαίσιο αυτό ήταν αρχικά η πνευματική κληρονομιά της Ερεσού, της οποίας η συμβολή στην εξέλιξη της Περιπατητικής Σχολής δεν έχει, κατά

τον συγγραφέα, μελετηθεί και εκτιμηθεί στο βαθμό που της αναλογεί, και το αριστοτελικό Λύκειο στη συνέχεια.

Στο δεύτερο μέρος εστίασε κυρίως στο φιλοσοφικό του υπόβαθρο και στη σχέση του με τον Αριστοτέλη, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στα σημεία όπου ο Ερέσιος φιλόσοφος διαφοροποιείται από τη σκέψη του Αθηναίου φίλου του, προκαλώντας ή διευρύνοντας την Αριστοτελική σκέψη και φιλοσοφία. Βασική θέση του ομιλητή είναι ότι ο Θεόφραστος μετασχημάτισε ριζικά την φυσική του Αριστοτέλη, ο πυρήνας της οποίας βασιζόταν κυρίως στη μεταφυσική, τροφοδοτώντας και εμπλουτίζοντάς την με τις μελέτες του πάνω στη Βοτανική τη Γεωλογία και τη Ζωολογία, οι οποίες αποτελούσαν το κατώτερο μέρος της αριστοτελικής «ιεραρχίας της ζωής».

Στο τελευταίο μέρος της ομιλίας του επιχειρήσε να αναδείξει τις οικολογικές συνιστώσες στο έργο της Περιπατητικής Σχολής και του Αριστοτέλη, καθώς

και στις αιτίες που απέτρεψαν τον μετασχηματισμό της αριστοτελικής σκέψης σε ένα αυτόνομο σύστημα οικολογικής θεωρίας. Την «αποτυχία» αυτή αποδίδει στην εγγενή αδυναμία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής παράδοσης στο σύνολό της να προσεγγίσει με όρους περισσότερο ποσοτικούς και μαθηματικούς το ζήτημα της οικολογίας. Στο σημείο αυτό η ιδιαίτερη συμβολή του Θεόφραστου, περισσότερο εξοικειωμένου λόγω καταγωγής και ιδιοσυγκρασίας με την κατανόηση των οικοσυστημάτων, υπήρξε καθοριστική. Ο τρόπος που προσεγγίζει έννοιες όπως η ζωή, η φύση, το κλίμα, το περιβάλλον αλλά και το βάρος που αποδίδει στους μηχανισμούς που διέπουν την αναπαραγωγή, τον ανταγωνισμό στη φύση, την περιβαλλοντολογική ισορροπία και την παρέμβαση του ανθρώπου στη φύση, τον οδηγούν πέρα από τα όρια της κλασικής ελληνικής φιλοσοφίας.

Η συζήτηση που ακολούθησε υπήρξε γόνιμη και ενδιαφέρουσα και έδωσε την ευκαιρία στον προσκεκλημένο να απαντήσει σε ερωτήματα και σχόλια και να αναδείξει επίκαιρες πτυχές της σκέψης του φιλοσόφου που εξακολουθούν να εκπλήσσουν με την πρωτοτυπία και τη διαχρονική τους αξία.

Δ.Π.

ΕΝΖΥΜΟΛΟΓΙΑ

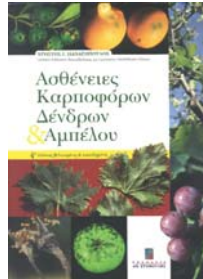

Ιωάννης Κιλιάδης

εκδ. Έμβρο, Αθήνα 2007,
σ. 560

Το βιβλίο σχεδιάστηκε τόσο για τους φοιτητές των ΑΕΙ και τους διδάσκοντες μαθήματα που αφορούν στα ένζυμα, όσο και σε όσους προσεγγίζουν την ενζυμολογία είτε για πρώτη φορά είτε μετά από πολλά χρόνια, αναζητώντας σύγχρονες γνώσεις. Καταβλήθηκε προσπάθεια να διατηρούνται τα όρια ενός βιβλίου για προπτυχιακούς φοιτητές χωρίς να πλήττεται η ουσιαστική κατανόηση των εξεταζόμενων θεμάτων. Αρωγός σε αυτή την προσπάθεια είναι η παρουσία 251 σχημάτων και 19 πινάκων. Επιπλέον, περισσότερες από 100 αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία βοηθούν στην αναζήτηση πρόσθετων και/ή εξειδικευμένων πληροφοριών. Η ύλη αναπτύσσεται σε μία λογική διαδοχή κεφαλαίων, υιοθετώντας γενική προσέγγιση της σύγχρονης ενζυμολογίας και δίνοντας έμφαση σε ένζυμα με τεχνολογική σημασία και δυνατότητα εφαρμογών, σε μοριακό επίπεδο. Στο βιβλίο περιλαμβάνονται, μία σύντομη ιστορική αναδρομή, ο τρόπος κατατάξεως, ονομασίας, προσδιορισμού και καθαρισμού των ενζύμων, η δομή και η λειτουργία τους, η κινητική και η ρύθμιση της ενζυμικής λειτουργίας. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στους μηχανισμούς ενζυμικής καταλύσεως και στον τρόπο αλληλεπίδρασης ενζύμων και ξενοβιοτικών ενώσεων, όπως είναι τα εντομοκτόνα, τα ζιζανιοκτόνα και τα μυκητοκτόνα. Στο ευρύτερο πνεύμα της πρωτεϊνικής μηχανικής, εξετάζεται η τροποποίηση της ενζυμικής δομής και η δημιουργία τεχνητών μίμων της βιοκατάλυσης. Τέλος προσεγγίζονται, σύντομα και περιεκτικά, η ακινητοποίηση και οι σύγχρονες εφαρμογές των ενζύμων.

ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΥ

Χρήστος Γ. Παναγόπουλος

εκδ. Σταμούλη, Αθήνα 2007,
σ. 608

Στο παρόν σύγγραμμα περιλαμβάνονται σύγχρονες γνώσεις και πληροφορίες πλαισιωμένες από έγχρωμες εικόνες με χαρακτηριστικά συμπτώματα των ασθενειών για την έγκαιρη και έγκυρη διάγνωσή τους (τρόπος και συνθήκες έναρξης, ανάπτυξης και μετάδοσης) και την αποτελεσματική και οικονομική πρόληψη και θεραπεία τους. Ειδικότερα, περιγράφονται και αναλύονται οι σπουδαιότερες ασθένειες των δενδρωδών καλλιέργειών (μηλοειδή, πυρηνόκαρπα, εσπεριδοειδή, ελιά) και της αμπέλου που υπάρχουν στη χώρα μας, αλλά και σε άλλες περιοχές του κόσμου και αποτελούν σοβαρή απειλή (νέες και αναδυόμενες ασθένειες) για την ελληνική γεωργία. Οι ασθένειες κατατάσσονται βάσει αιτίου σε ασθένειες μυκητολογικές, προκαρμωτικές, ιολογικές και μη μεταδοτικές. Παρατίθενται όλα τα συνιστώμενα μέτρα αποτελεσματικής αντιμετώπισης στη γεωργική πράξη για κάθε συγκεκριμένη ασθένεια και αναλύονται μέθοδοι και στρατηγικές που είτε βρίσκονται σε πειραματικό στάδιο και εμφανίζουν ενδιαφέροντα αποτελέσματα είτε αποτελούν τις νέες τάσεις της επιστήμης στην πρόληψη και τη θεραπεία των ασθενειών (βιολογικές μέθοδοι, ανοσοποίηση φυτών ξενιστών, διέγερση μηχανισμών άμυνας, μείωση παθογένειας παθογόνων, δημιουργία ανθεκτικών ποικιλιών, νέες χημικές ουσίες).

Τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας του Γ.Π.Α. που έχουν εκδώσει κάποιο βιβλίο ή σύγγραμμα το τελευταίο έτος και επιθυμούν να συμπεριληφθεί το έργο τους στη Βιβλιοπαρουσίαση, παρακαλούνται να στείλουν ένα αντίτυπο στη διεύθυνση του περιοδικού.

ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΦΥΤΩΝ

Πολυδεύκης Χατζόπουλος

εκδ. Έμβρο, Αθήνα 2001,
σ. 510

Η Βιοτεχνολογία Φυτών είναι ένας νέος επιστημονικός κλάδος, που προέκυψε στα τέλη της δεκαετίας του 1980, από το συνδυασμό της Μοριακής Βιολογίας, των τεχνικών του ανασυνδυασμένου DNA, τη Βιοχημεία και τη Φυσιολογία φυτών. Το βιβλίο «ΒΙΟΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΦΥΤΩΝ» γράφτηκε για να εξυπηρετήσει τις ανάγκες ενός συγγράμματος, κυρίως στο μάθημα της Βιοτεχνολογίας φυτών, αλλά επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε μαθήματα βασικής μεθοδολογίας γονιδιακών χειρισμών αλλά και μοριακής γενετικής φυτών. Στο βιβλίο αυτό δίνεται έμφαση στο πως η τεχνολογία του ανασυνδυασμένου DNA, με άμεση εφαρμογή στα φυτά, μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μόνη της αλλά και σε συνδυασμό με την ολοδυναμικότητα των φυτικών κυττάρων της κυτταροκαλλιέργειας, για τη δημιουργία χρήσιμων προϊόντων και παροχή υπηρεσιών. Τα παραδείγματα που έχουν χρησιμοποιηθεί, παρέχουν στον αναγνώστη τη βάση της γνώσης στην επίκαιρη έρευνα και στη μελλοντική εφαρμογή της.

ΝΕΑ του Πανεπιστημίου

✿ ΜΕΤΑ ΑΠΟ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ

κυβέρνησης, ομάδα του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών με επικεφαλής τον Αβ. Καθη-

γητή Σπύρο Κίντζιο πραγματοποίησε επίδειξη της βιοαισθητηριακής μεθόδου BERA για την ανίχνευση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων σε υπηρεσιακούς παράγοντες του Ρωσικού Υπουργείου Γεωργίας κατά το διάστημα 19 έως 25/07/2008. Επίσης, μετά από προσκλήση του Cavendish Laboratory του Πανεπιστημίου του Cambridge, ο Αβ. Καθηγητής Σπύρος Κίντζιος έδωσε διάλεξη την Πέμπτη 07.08.2008 με τίτλο «Cell-Based Biosensors in the 21st Century: Back to the Basics or a Quantum Leap for Biotechnology?»

✿ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

2008 στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών πραγματοποιήθηκε η τελετή Αναγόρευσης ως Επίτιμος Διδάκτορας του Ιδρύματος της Κυρίας Νίκης Α. Γουλιανδρή, Προέδρου του Μουσείου Γουλιανδρή Φυσικής Ιστορίας - Κέντρο Γαία και επιφανούς προσωπικότητας του ελληνικού Δημόσιου Βίου. Η απονομή της υψηλής αυτής τιμητικής διάκρισης έγινε σε αναγνώριση της ανεκτίμητης προσφοράς της Κας Γουλιανδρή προς την ελληνική φύση, την παιδεία και τον πολιτισμό. Την τιμημένη προσφώνησε ο Πρύτανης του Ιδρύματος Καθηγητής κ. Γεώργιος Ζέρβας, ενώ η παρουσίαση του έργου της τιμημένης έγινε από τον Διευθυντή του Εργαστηρίου Γεωργίας Καθηγητή κ. Ανδρέα Καραμάνο, πρώην Πρύτανη του Γ.Π.Α., τ. Γενικό Γραμματέα του Υπου-

ργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Πλήθος προσκεκλημένων τίμησαν την εκδήλωση μεταξύ αυτών η τ. Υπουργός Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων Κα Μ. Παννάκου, ο τ. Υπουργός Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας και τ. Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Σάββας Τσιτουρίδης, ο Υφυπουργός Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, κ. Σ. Ταλιαδούρος, ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων κ. Θ. Ξανθόπουλος, ο εκπρόσωπος του Προέδρου της Βουλής κ. Σ. Παπαδόπουλος, ο Αντιεισαγγελέας Εφετών κ. Γεράκης, ο Εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου Αθηνών, ο πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας κ. Α. Βερέμης, ο συγγραφέας κ. Β. Βασιλικός, Βουλευτής, Ακαδημαϊκοί, Πρυτάνεις, τ. Γενικοί Δ/ντές Υπουργείων, Ομότιμοι Καθηγητές, οι Καθηγητές και οι Υπάλληλοι του Ιδρύματος, επιφανείς δημοσιογράφοι και άλλοι επίσημοι και ανώνυμοι.

✿ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ

Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών την Τρίτη 7 Οκτωβρίου 2008 πραγματοποιήθηκε η επίσημη τελετή έναρξης του 8ου Διεθνούς Υδρογεωλογικού Συνεδρίου που οργανώθηκε από την Ελληνική Επιτροπή Υδρογεωλογίας της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας, σε συνεργασία με το Σύνδεσμο Γεωλόγων & Μεταλλειολόγων Κύπρου. Το συνέδριο διήρκεσε από τις 8 έως και τις 10 Οκτωβρίου 2008, πραγματοποιήθηκε σε

συνεδριακό χώρο μεγάλου ξενοδοχείου της Αθήνας και σκοπός του ήταν η παρουσίαση και η ανάπτυξη απόψεων και λύσεων στα σύγχρονα Υδρογεωλογικά προβλήματα, σε συνδυασμό με την προαγωγή της θεωρητικής γνώσης και της επιστήμης.

✿ ΣΤΙΣ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2008

πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Τελετών του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών η τελετή για τον εορτασμό της Εθνικής Επετείου της 28ης

Οκτωβρίου 1940. Τον Πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο κ. Γεώργιος Σταθάκης, Καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κρήτης, με θέμα: «Η ελληνική οικονομία στην δεκαετία του 1940. Από την Κατοχή στο Σχέδιο Marshall».

✿ ΣΤΙΣ 10/11/2008 ΕΓΙΝΕ Η ΕΝΑΡΞΗ

του Προγράμματος Εκπαίδευσης των Γεωπόνων των Πυρόπληκτων Περιοχών, που σχεδίασε και υλοποίησε το Γ.Π.Α. και έχει σαν στόχο την εκπαίδευση των γεωπόνων σε δράσεις και πολιτικές αναγκαίες για την ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών των πυρόπληκτων περιοχών, με απώτερο σκοπό τον εντοπισμό και το σχεδιασμό πιλοτικών δράσεων στις περιοχές αυτές.

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ Γ.Π.Α.

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ 2007

Από την καταστροφή στην ανάπτυξη

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΠΥΡΚΑΓΙΕΣ 2007.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ:

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΕΡΕΛΗ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ:

ΟΛΓΑ ΔΕΦΙΓΓΟΥ

εκδ. Γεωπονικό Πανεπιστήμιο

Αθηνών, Αθήνα 2008, σ. 300

Στον πρόλογο της η οργανωτική επιτροπή επισημαίνει:

«.....Ο σκοπός διεξαγωγής του Συνεδρίου ήταν η παρουσίαση, τόσο στην επιστημονική κοινότητα και τους τοπικούς φορείς όσο και στο ευρύτερο κοινό, των προτάσεων των επιμέρους ενοτήτων της μελέτης

και η ανταλλαγή απόψεων και συζήτηση των προοπτικών αποκατάστασης και αγροτικής ανάπτυξης των πυρόπληκτων περιοχών.

Στα πρακτικά του Συνεδρίου περιλαμβάνονται τα πλήρη κείμενα των εργασιών, όπως αυτά υποβλήθηκαν από τους συγγραφείς, τα οποία πραγματεύονται θέματα που αφορούν κυρίως την αποκατάσταση της πληγείσας φυτικής και ζωικής παραγωγής, την αντιμετώπιση προβλημάτων του δασικού, εδαφικού και υδατικού περιβάλλοντος και τις δυνατότητες ανάπτυξης των πυρόπληκτων περιοχών.....»

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Στο εξής ο Τριπτόλημος θα στοιχειοθετείται ψηφιακά και για τον λόγο αυτό, προκειμένου να διευκολυνθεί ο τυπογραφικός σχεδιασμός και η στοιχειοθεσία, είναι σημαντικό για τους συγγραφείς να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τα εξής:

- Οι συνεργάτες του περιοδικού θα πρέπει να παραδίδουν στην Συντακτική Επιτροπή τις προς κρίση και δημοσίευση εργασίες τους τόσο σε ψηφιακή μορφή (έγγραφο του MS-WORD σε δισκέτα ή CD-ROM), όσο και σε αναλογική εκτύπωση σε χαρτί A4.

- Στην πρώτη σελίδα να σημειώνουν το τηλέφωνό τους (σταθερό και κινητό) και την ηλεκτρονική τους διεύθυνση.

- Αν το κείμενο συνοδεύεται από κάποιες εικόνες σε ψηφιακή μορφή αυτές θα πρέπει να είναι ενσωματωμένες στο κείμενο αλλά ταυτόχρονα να παραδίδονται ως ξεχωριστά αρχεία σε μορφή Tiff, τα οποία θα έχουν προκύψει από σάρωση σε κατάλληλη ανάλυση ανάλογα με το επιθυμητό μέγεθος εκτύπωσης. Οι εικόνες σε τόνους του γκρι πρέπει να σαρώνονται με ανάλυση 300 dpi και οι έγχρωμες με ανάλυση 800

dpi. Αν οι εικόνες προέρχονται από φωτογράφιση με ψηφιακή φωτογραφική μηχανή να παραδίδονται χωρίς επεξεργασία και σε συνοδευτικό σημείωμα να δηλώνονται οι διαστάσεις που θα έχουν όταν τυπωθούν. Επίσης τα ηλεκτρονικά αρχεία των εικόνων πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από σύντομο επεξηγηματικό κείμενο (λεζάντα).

- Τέλος, εξαιτίας της νέας μορφής και του επανασχεδιασμού του περιοδικού, τα κείμενα θα πρέπει να κυμαίνονται από 500-1000 λέξεις.

